

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2001

C(2001) 4527 lopullinen

JULKINEN TOISINTO

KOMISSION PÄÄTÖS,
tehty 20 päivänä joulukuuta 2001,

**yrityskeskittymän julistamisesta yhteismarkkinoille ja ETA-sopimukseen
soveltuvaksi**

(Asia COMP/M.2533 – BP/E.ON)

Komission päätös,
tehty 20 päivänä joulukuuta 2001,
yrityskeskittymän julistamisesta yhteismarkkinoille
ja ETA-sopimukseen soveltuvaksi

(Asia COMP/M.2533 – BP/E.ON)

(Ainoastaan englanninkielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 57 artiklan 2 kohdan a alakohdan,

ottaa huomioon yrityskeskittymien valvonnasta 21 päivänä joulukuuta 1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89¹, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1310/97², ja erityisesti sen 8 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon 6 päivänä syyskuuta 2001 tehdyn komission päätöksen menettelyn aloittamisesta tässä asiassa,

on antanut asianomaisille yrityksille tilaisuuden esittää huomautuksensa komission väitteistä,

ottaa huomioon keskittymiä käsittelevän neuvoo-antavan komitean lausunnon³,

ottaa huomioon kuulemismenettelyistä vastaavan neuvonantajan tässä asiassa antaman loppukertomuksen⁴,

1 EYVL L 395, 30.12.1989, s. 1; oikaistu versio EYVL L 257, 21.9.1990, s. 13.

2 EYVL L 180, 9.7.1997, s. 1.

3 EYVL C200. , s....

4 EYVL C200. , s....

SEKÄ KATSOO SEURAAVAA:

I. JOHDANTO

1. BP ja E.ON toimittivat komissiolle 27 päivänä heinäkuuta 2001 neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 (jäljempänä 'sulautuma-asetuksen') 4 artiklan mukaisen ilmoituksen ehdotetusta yrityskeskittymästä, jolla BP ja E.ON hankkivat sulautuma-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetun yhteisen määräysvallan Veba Oel AG:ssä, joka nykyisin on E.ON:n yksinomaisessa määräysvallassa.
2. Tutkittuaan ilmoituksen komissio päätteli 6 päivänä syyskuuta 2001 tekemässään päätöksessä, että ilmoitettu toimenpide kuuluu muutetun sulautuma-asetuksen soveltamisalaan, ja esitti vakavia epäilyksiä sen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille ja ETA-sopimuksen toimintaan. Siksi komissio päätti aloittaa sulautuma-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisen menettelyn.

II. OSAPUOLET JA TOIMENPIDE

3. BP plc. (jäljempänä 'BP') on maailmanlaajuisesti toimiva öljynetsintä-, raakaöljy- ja petrokemian alan yritysryhmän holdingyhtiö, jonka liiketoimintaan kuuluvat (1) öljyn ja kaasun etsintä ja tuotanto; (2) öljyn jalostus sekä jalosteiden markkinointi, myynti ja kuljetus; (3) petrokemikaalien ja niihin liittyvien tuotteiden valmistus ja markkinointi ja (4) aurinkoenergian tuotanto. Saksassa öljyntuotantoketjun loppupään toimintaa harjoittaa tytäryritys Deutsche BP GmbH (jäljempänä 'Deutsche BP'), jonka BP omistaa kokonaan.
4. Saksalainen E.ON on vertikaalisesti integroituneen energiakonsernin varsinainen emoyhtiö. Konserni toimii pääasiassa Saksassa ja myös Ruotsissa ostettuaan äskettäin Sydkraft AB:n. Sen liiketoiminta keskittyy pääasiassa sähkön, maakaasun, veden, kemikaalien ja öljyn tuotantoon ja/tai myyntiin sekä tietoliikennepalveluihin ja kiinteistöliiketoimintaan. Öljyn ja petrokemikaalien tuotantoketjun alku- ja loppupään liiketoimintaa hoitaa E.ON:n 100-prosenttinen tytäryhtiö Veba Oel AG (jäljempänä 'Veba Oel' tai 'yhteisyritys') lukuun ottamatta tytäryhtiö Degussan kemianalan toimintoja, jotka jäävät yhteisyrityksen toimialan ulkopuolelle. VebaOel-holdingyhtiössä on seuraavat kolme jaostoa, joista kutakin hoitaa sen kokonaan omistama tytäryhtiö: (1) tuotantoketjun alkupäässä tapahtuva öljynetsintä ja -jalostus, jota hoitaa Veba Oel & Gas GmbH (jäljempänä 'VOG'), (2) öljynjalostus ja petrokemian tuotteet, joista vastaa Veba Oil Refining & Petrochemicals GmbH (jäljempänä 'VORP') sekä (3) tuotantoketjun loppupäässä tapahtuva öljyjalosteiden markkinointi, josta vastaa Aral AG & Co KG (jäljempänä 'Aral'). Saksassa harjoittamansa toiminnan ohella Veba Oel myy tuotantoketjun loppupään öljytuotteita Itävallassa, Luxemburgissa ja joissakin Itä-Euroopan maissa sekä harjoittaa tuotantoketjun alkupään toimintaa yhdellä toimialalla Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja yhdellä toimialalla Alankomaissa. Lisäksi Veba Oel on vähemmistöosakkaana eri aloilla toimivissa muissa yhtiöissä.
5. BP ja E.ON tekivät 15 päivänä heinäkuuta 2001 osallistumissopimuksen. Sen mukaan Deutsche BP hankkii 51 prosenttia Veba Oelin osakkeista pääoman lisäyksellä, jolloin E.ON:lle jää 49 prosenttia osakepääomasta. E.ON saa jäljelle jäävään 49 prosentin osakeosuuteen kiinteähintaisen myyntioption, jota se voi

käyttää milloin tahansa [...]*/ jälkeen. Sopimuksessa ei ole muodollisesti varauduttu siihen, että Deutsche BP:n nykyiset liiketoiminnot yhdistetään Veba Oeliin.

III. KESKITTYMÄ

6. Osallistumissopimuksen mukaan BP nimittää enemmistön sekä hallituksen että hallintoneuvoston jäsenistä, ja sopimuspuolet tekevät osakassopimuksen, jonka mukaan Veba saa ottaa vastuulleen tai panna täytäntöön tiettyjä toimia vain, jos sekä E.ON että BP suostuvat tähän. Näihin toimiin kuuluvat Veba Oelin ja sen alakonsernin vuotuinen talous- ja investointisuunnittelu sekä tiettytyypiset liiketoimet, joiden arvo ylittää [...]*. E.ON:lla on siis veto-oikeus Veba Oelin liiketoimintalinjoja koskeviin strategisiin päätöksiin, vaikka sillä on äänivähemmistö yhtiökokouksessa ja vähemmän edustajia hallintoneuvostossa ja hallituksessa. Jos E.ON käyttää myyntioptiotaan, BP saa yksinomaisen määräysvallan Veba Oelissa. Tässä vaiheessa option käyttö on kuitenkin epävarmaa eikä sitä sen vuoksi voida ottaa huomioon.
7. Osallistumissopimuksessa annetulla veto-oikeudella on siis varmistettu, että E.ON voi käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa Veba Oelissa, mistä voidaan päätellä, että Veba Oel on BP:n ja E.ON:n yhteisessä määräysvallassa. Näin ollen kyseessä on sulautuma-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu keskittymä.

IV. YHTEISÖNLAAJUINEN ULOTTUVUUS

8. Kyseisten yritysten maailmanlaajuinen yhdistetty liikevaihto ylittää 5 miljardia euroa⁵ (BP: 160,2 miljardia euroa, E.ON: 93,29 miljardia euroa, Veba Oel: 20,2 miljardia euroa). BP:n, E.ON:n ja Veba Oelin erilliset yhteisön alueelta kertyneet liikevaihdot ylittävät kaikki 250 miljoonaa euroa (BP:[]* euroa, E.ON: []* euroa, Veba Oel: []* euroa). Yli kaksi kolmasosaa E.ON:n ja Veba Oelin yhdistetystä yhteisönlaajuisesta liikevaihdosta syntyy Saksassa, mutta BP:ssä näin ei ole. Tämän vuoksi ilmoitetulla toimenpiteellä on sulautuma-asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yhteisönlaajuinen ulottuvuus.

V. MENETTELY

9. Saksan kilpailuvirasto (Bundeskartellamt) ilmoitti 20 päivänä elokuuta 2001 komissiolle, että keskittymä uhkaa luoda määräävän aseman tai vahvistaa tällaista asemaa haitaten tehokasta kilpailua Saksassa sijaitsevilla markkinoilla, joilla on kaikki sulautuma-asetuksen 9 artiklan 2 kohdassa esitetyt erillisten markkinoiden tuntomerkit, ja esitti pyynnön asian siirtämisestä osittain kilpailuviraston

* Tekstistä on poistettu osia sen varmistamiseksi, ettei luottamuksellisia tietoja paljasteta. Kyseiset kohdat ovat hakasulkeissa ja ne on merkitty asteriskilla.

⁵ Liikevaihto on laskettu sulautuma-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan ja liikevaihdon laskemisesta annetun komission tiedonannon (EYVL C 66, 2.3.1998, s. 25) mukaisesti. Liikevaihtoa tammikuun 1 päivää 1999 edeltävältä ajalta koskevat luvut on laskettu käyttäen ecun keskimääräisiä vaihtokursseja ja muutettu euroiksi yksi yhteen perusteella.

käsiteltäväksi. Pyyntö koski tuotantoketjun loppupään kivennäisöljytuotemarkkinoita Saksassa, etenkin moottoribensiinin, dieselin ja kevyen lämmitysöljyn vähittäis- ja tukkukauppaa sekä lentopolttoaineiden, raskaan polttoöljyn, bitumin ja voiteluaineiden markkinoita. Pyyntö ei koskenut petrokemikaalimarkkinoita, tuotantoketjun alkupään öljymarkkinoita eikä Saksan ulkopuolisia öljytuotemarkkinoita tuotantoketjun loppupäässä. Komissio siirsi 6 päivänä syyskuuta 2001 tekemällään päätöksellä osan asiasta Saksan toimivaltaisten viranomaisten käsiteltäväksi, kuten nämä olivat pyytäneet.

10. BP:lle ja E.ON:lle lähetettiin 24 päivänä lokakuuta 2001 väitetiedoksianto, johon ne lähettivät yhteisen vastauksen 5 päivänä marraskuuta 2001. Kuulemistilaisuus pidettiin osapuolten pyynnöstä 7 päivänä marraskuuta 2001.

VI. SULAUTUMA-ASETUKSEN 2 ARTIKLAAN PERUSTUVA ARVIOINTI

A) Merkitykselliset tuotemarkkinat

11. Eteeni on kemianteollisuuden perustuote, joka kuuluu eteenin, propeenin ja buteenin muodostamaan olefiinien ryhmään. Länsi-Euroopassa eteeniä valmistetaan pääasiassa teollisuusbensiniinistä (jota tuotetaan raakaöljyn jalostusprosessissa) höyrykrakkaamoissa. Eteeniä käytetään pääasiassa johdannaistuotteiden, kuten polyeteenin tai PVC:n valmistukseen, eikä sitä voida korvata muilla raaka-aineilla. Komission markkina-analyysin perusteella eteenillä on erilliset tuotemarkkinat, kuten aikaisemmissa päätöksissä on todettu⁶.

B) Merkitykselliset maantieteelliset markkinat

12. Osapuolet katsovat, että eteenin maantieteellisten markkinoiden asianmukaisen määritelmän pitäisi kattaa ainakin Länsi-Euroopan alue. Ne väittävät, että eteeniä liikkuu eri puolilla ja että sitä tulee Aethylenrohrleitungsgesellschaft mbH & Co.KG:n käyttämään putkiverkkoon ja sen sivuputkistoon (jäljempänä 'ARG+') useista eri lähteistä, kuten Yhdistyneestä kuningaskunnasta, Luoteis-Euroopan rannikoilta, Välimeren alueelta, Pohjois-Amerikasta, Lähi-idästä ja Aasiasta. Tuonin osuus on yleensä noin 10 prosenttia ARG+-alueen kulutuksesta. Lisäksi ARG+-alue kuuluu Luoteis-Euroopan sopimushinnan (North West European Contract Price, NWECP) kautta eri hinnoittelujärjestelmään, johon kuuluu muitakin tuotantolähteitä ja kulutusalueita.
13. Komissio on eri mieltä osapuolten ehdottamasta maantieteellisten markkinoiden määritelmästä. Aikaisempien päätöstensä mukaisesti komissio katsoo, että eteenitoimitusten merkitykselliset maantieteelliset markkinat muodostuvat alueesta, jolle käytettävissä oleva putkiverkko ulottuu⁷. Eteeni on vaarallinen ja erittäin

⁶ Ks. asiat COMP/M.1628 –Totalfina/Elf, COMP/M.2345 – BP/Erdölchemie, IV/M.361 – Nesté/Statoil ja IV/M.550 – Union Carbide/Enichem.

⁷ Asiat COMP/M.1628 –Totalfina/Elf, IV/M.361 – Nesté/Statoil ja IV/M.550 – Union Carbide/Enichem. Asiassa M.2092 Repsol Chimica/Borealis komissio jätti avoimeksi, olivatko merkitykselliset markkinat paikalliset vai tätä laajemmat, mutta kyseisellä alueella (Iberian niemimaalla) ei ollut lainkaan eteeniputkia. Eteenimarkkinoiden maantieteellistä laajuutta ei määritelty myöskään asiassa COMP/M.2345 – BP/Erdölchemie.

tulenarka kaasuu. Näiden ominaisuuksien takia eteenin kuljetus rauta- tai maanteitse ei ole kannattavaa eikä edes tarkoituksenmukaista. Esimerkiksi Saksassa sen kuljetukset vaativat erityisluvan, ja proomukuljetus Reinjoella on lisäksi kielletty. Eteeniä kuljetetaan pitkien etäisyyksien päähän puristetussa muodossa putkistoja pitkin tai nestemäisessä muodossa jäähdytyslaitteilla varustetuissa säiliöaluksissa. Nämä kuljetustavat edellyttävät kuitenkin suuria investointeja putkistojen ja erityisvarustettujen satamaterminaalien kaltaisiin logistiikkajärjestelmiin, jotka on yhdistetty putkia pitkin yhteen tai useampaan eteenin käyttökohteeseen. Kuljetuskustannusten ja logististen vaikeuksien pienentämiseksi eteenin käyttäjät ovat yleensä lähellä eteenin tuotantolaitoksia. Suurien eteenimäärien kuljettaminen tuotantolaitoksesta sisämaassa sijaitsevaan käyttökohteeseen on käytännöllisesti katsoen mahdotonta, jos tuotantolaitosta ja käyttökohdetta ei ole yhdistetty samaan putkiverkkoon. Näiden kuljetusrajoitusten vuoksi eteenin tuotantolaitoksille ja käyttökohteille ovat ominaisia yksilölliset järjestelmät, joissa sekä tuottaja että käyttäjä ovat tuotantopaikalla tai ne on yhdistetty toisiinsa putkella ja/tai niillä on kuljetusyhteys syvämeriterminaaleihin. Sen vuoksi merkitykselliset maantieteelliset markkinat on rajattava käytettävissä olevan putkiverkon mukaan.

14. Tässä tapauksessa eteenin merkitykselliset maantieteelliset markkinat on rajattava Aethylenrohrleitungsgesellschaft mbH & Co. KG:n omistaman ja käyttämän putkiverkon sekä siihen yhdistettyjen enimmäkseen eteenin käyttäjien tai tuottajien omistamien sivuputkien (eli "ARG+"-putkiverkoston) mukaan. ARG+-verkko kattaa useita tuotantolaitoksia ja eteenin käyttäjiä Belgiassa, Alankomaissa ja Länsi-Saksassa.
15. Tuonnin vähäisyys ja tuontituotteiden heikko saatavuus käyttäjille merkitsee, ettei maantieteellisten markkinoiden laajempi määritelmä ole mahdollinen. ARG+-järjestelmään on yhdistetty viisi meriterminaalia, joihin eteeniä voidaan tuoda säiliöaluksilla ARG+-alueen ulkopuolella sijaitsevista tuotantolaitoksista. Noin 15 prosenttia ARG+-alueen eteenin kokonaiskulutuksesta muodostui tuonnista ARG-putkiverkon ulkopuolelta vuonna 2000, joka oli huippuvuosi, koska useissa ARG-alueen eteenintuotantolaitoksissa (eli krakkaamoissa) sattui odottamattomia seisokkeja. Yleensä tuonnin osuus on noin 10 prosenttia (omatarvetuotannon ja tukkumarkkinoiden) kokonaiskysynnästä. Tuontiterminaalien omistajien osuus tuonnista on ylivoimaisesti suurin, sillä kolmansien tuonnin osuus on vain noin 10–20 prosenttia kokonaistuonnista. Kolmansien eteenituonti ARG+-verkon peittoalueelle on erittäin rajoitettua. Ensinnäkään ei ole olemassa mitään yleisiä terminaaleja, joita kolmannet voisivat käyttää ilmaiseksi, vaan kaikki terminaalit ovat eteenin tuottajien omistuksessa. Toiseksi nykyiset terminaalit on suunniteltu ensisijaisesti omistajiensa eteenitarpeisiin, ja tuonnin lisäksi niitä käytetään terminaaliin tavallisesti yhdistetyn krakkaamon liikatuotannon varastointiin, eikä niiden kapasiteetti muutenkaan riittäisi avoimille markkinoille pitkällä aikavälillä. Vaikka kolmannet saavat käyttää näitä terminaaleja, monet sopimuksiin liittyvät ja käytännön ongelmat estävät niitä käyttämästä terminaaleja rakenteellisesti. Sopimussuhteissa vaikuttaa hyvin yleiseltä, että terminaalien käyttösopimuksilla on yhteys terminaalin omistajan kanssa tehtyyn toimitussopimukseen ja sen keston ja että terminaaliin voi tuoda vain tietyn prosenttiosuuden siitä tuontimäärästä, jonka terminaalin omistaja toimittaa suoraan. Lisäksi osassa käyttösopimuksista terminaalin omistajille varataan tiettyjä oikeuksia, joiden perusteella eteenin ostaja veloitetaan neuvottelemaan terminaalin omistajan kanssa siitä, hyväksyykö ostaja suorat toimitukset terminaalin käyttöoikeuden sijasta. Kolmanneksi niiden käyttäjien, joita ei ole yhdistetty suoraan meriterminaaliin, on maksettava

säiliöaluksen rahtikulut, terminaalin käyttömaksut sekä ARG-verkon perimät putkikuljetusmaksut. Tämän vuoksi laajamittainen tuonti ei ole taloudellisesti kannattava vaihtoehto ARG+-järjestelmässä valmistetuille tuotteille.

16. Yhteinen hinnoittelujärjestelmä muiden alueiden kanssa ei sekään voi johtaa maantieteellisten markkinoiden koon laajentamiseen. ICIS-LOR-toimialaraportissa julkaistaan neljännesvuosittain viitehintaa, jota kutsutaan Luoteis-Euroopan sopimushinnaksi (NWECP). Viitehintaa sovelletaan eteenin myyntiin sekä ARG+-alueella että sen ulkopuolella muun muassa Saksan, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Ranskan muissa osissa. Markkinatoimijoiden mukaan ICIS-LOR-raportin neljännesvuosittainen viitehintaa määritetään kuitenkin yksinomaan ARG+-alueen myynnin ja ostojen perusteella, eivätkä ARG+-alueen ulkopuolisten markkinoiden hinnat vaikuta ARG+-alueen hintoihin. Näin ollen hintavaikutus on yksisuuntainen, koska se kohdistuu ARG+-alueelta muille alueille. Pelkästään ARG+-alueelta ulospäin suuntautuvan hintavaikutuksen ei voida katsoa laajentavan ARG+-järjestelmän maantieteellisiä markkinoita. Toinen osoitus eteenitoimitusten kuulumisesta erillisille markkinoille ARG+-alueella on, että CMAI:n (Chemical Market Associates Inc.) julkaisemissa toimialaraporteissa ilmoitetaan ARG-alueen ulkopuoliselle paikallismyynnille eri viitehinnat Luoteis-Euroopan ja Välimeren alueen cif-hintoihin verrattuna.
17. Voidaan siis päätellä, että merkitykselliset maantieteelliset markkinat ulottuvat ARG+-eteeniputkijärjestelmän alueelle.

C) Soveltuvuus yhteismarkkinoille

18. Shell ja DEA toimittivat 10 päivänä heinäkuuta 2001 komissiolle ilmoituksen tekemästään sopimuksesta, jonka mukaan Shell hankkii määräysvallan DEA:ssa (asia COMP/M. 2389 – Shell/DEA). Myös tämä liiketoimi vaikuttaa eteenimarkkinoihin ARG+-alueella. Kyseisistä markkinoista tehtiin näitä kahta asiaa varten yhteinen analyysi, joka johtaa tähän päätökseen sekä samanaikaisesti tehtävään rinnakkaispäätökseen asiassa M. 2389 – Shell/DEA.

1. Nykyinen markkinarakenne

1.1 Eteenimarkkinat ovat jo nykyisin erittäin keskittyneet.

19. Aiempien komission päätösten⁸ ja BP:n ja E.ON:n näkemysten mukaisesti osapuolten ja muiden markkinatoimijoiden markkinaosuudet on laskettava ja niitä on tarkasteltava ainoastaan tukkumarkkinoilla. Tukkumarkkinoihin sisältyy myynti kolmansille, mutta niihin ei lueta sellaisia tuotantomääriä, jotka sama konserni käyttää sisäisesti jalostaakseen ne eri tuotteiksi tuotantoketjun myöhemmissä vaiheissa (jäljempänä 'käyttö omaan tarpeeseen').
20. Lisäksi eteenin tuottajien markkinaosuudet ja itse tukkumarkkinoiden volyyymi voidaan periaatteessa laskea ARG+-alueen nettomyynnistä ja -ostoista. Siinä tapauksessa, että tuottaja samanaikaisesti myy ja ostaa tukkumarkkinoilla, on asianmukaista yhdistää myynti ja ostot luokittelemalla tuottaja joko netto-ostajaksi tai nettomyyjäksi. Komission tutkimus osoitti, että tuottajien välisiä tuotevaihtoja

⁸ Ks. asia IV/M.361 – Nesté/Statoil.

(swaps) sekä myynti- ja ostotoimintaa (spot)markkinoilla harjoitettiin samana vuonna lähinnä operationaalisista syistä eikä järjestelmällistä ja laajamittaista edelleenmyyntiä varten. Tuotevaihdot eivät myöskään heijasta markkinoilla toimivan yrityksen itsenäistä markkinavoimaa eikä niitä voida verrata myyntiin. Erdölchemien erityistilannetta tarkastellaan jäljempänä 30 kohdassa.

21. ARG+-putkiverkkoon ARG+-alueen ulkopuolelta yhdistettyjen tuottajien tuontimäärät lasketaan samalla tavoin kuin ARG+-alueen eteenituotantokin riippumatta siitä, ovatko nämä määrät yhden ja saman yrityksen/konsernin tuomia vai kolmansilta ostettuja. Ei myöskään ole asianmukaista, että tuontia ARG+-alueelle käsiteltäisiin ARG+-alueella suoritettuina ostoina (mikä siis pienentäisi maahantuojan nettomyyntiä ja markkinaosuutta). Tuontituotteet eivät suinkaan ole jatkuvasti ja helposti kaikkien ARG+-alueen eteeninkäyttäjien saatavilla. Lisäksi suurimittaista tuontia ei yleensä harjoiteta tuotevaihtona eikä muista operationaalisista syistä ilman, että tämä vaikuttaisi markkinoihin. Tuonnilla voidaan siis saavuttaa huomattava markkina-asema, ja tuonnin kohtelu tukkumyyntinä antaisi hyvin vääristyneen kuvan yksittäisten yritysten markkinaosuuksista. Osapuolten ehdotusten mukaisesti tuonti laskettiin osuutena koko eteenimarkkinoiden volyymista ARG+-alueella. Johdonmukaisuuden vuoksi näistä tuontimääristä johtuva markkinaosuus on luettava sen yrityksen hyväksi, joka myy ne myös ARG+-verkon peittoalueella.
22. Edellä esitetyn perusteella eteenin myyjien markkinaosuudet ja kapasiteetit sekä kolmansien tuonti ARG+-alueen tukkumarkkinoilla vuonna 2000 olivat:

Eteenin myyjä	Osuus tukku- markkinoista %	Kapasiteetti kt
Veba	[25-35]*	[900-1000]*
DEA	[10-20]*	[400-500]*
Shell	[10-20]*	[900-1000]*
BP/Erdölchemie	0,0	[900-1000]*
BASF	[10-20]*	[1300-1400]*
Atofina	[5-15]*	[700-800]*
Exxon	[5-15]*	[400-500]*
Kolmansien tuonti	[0-10]*	

Taulukko 1: Markkinaosuudet

23. ARG+-alueen eteenin toimittajat jaetaan yleensä kolmeen ryhmään. Ne ovat:
- (i) toimittajat, jotka eivät ole integroituneet vertikaalisesti tuotantoketjun loppupäässä ja jotka myyvät koko eteenituotantonsa tukkumarkkinoilla,

- (ii) eteenin tuottajat, jotka ovat integroituneet vertikaalisesti tuotantoketjun loppupäässä ja jotka käyttävät osan eteenituotannosta omaan tarpeeseen ja myyvät loput tukkumarkkinoilla, ja
 - (iii) vertikaalisesti integroituneet eteenin tuottajat, jotka käyttävät koko eteenituotantonsa omaan tarpeeseen.
24. Markkinoilla Veba Oelin katsotaan kuuluvan ensimmäiseen ryhmään (tuotantoketjun loppupäässä integroitumattomat yritykset, jotka myyvät koko tuotantonsa). Sillä on Gelsenkirchenissä kaksi krakkaamoa, joiden kapasiteetti on noin [900-1000]* kilotonnia vuodessa (ktpa). Koko tämä kapasiteetti käytettiin tuotantoon, joka myytiin täysin tukkumarkkinoille vuonna 2000 (ja myös vuosina 1998–1999), joten Veba Oel on noin [25-35]* prosentin markkinaosuudellaan ylivoimaisesti suurin toimija ARG+-alueen tukkumarkkinoilla.
25. Toinen ensimmäiseen toimittajaryhmään kuuluva markkinatoimija on DEA. Se omistaa Wesselingissä kaksi krakkaamoa, joiden eteenintuotantokapasiteetti on noin [400-500]* ktpa, ja [suuri osa]* kapasiteetista käytettiin vuonna 2000. Tuotanto myytiin kokonaan tukkumarkkinoilla, ja näin tehtiin myös vuosina 1998 ja 1999⁹. DEA:n markkinaosuus on noin [10-20]* prosenttia. DEA:lla on kiistämättä vain yksi asiakas, CPO, jolle se on toimittanut eteeniä 1970-luvulta alkaen, joten DEA:n markkinaosuus ei täysin kuvasta sen asemaa markkinoilla. CPO ei kuitenkaan ole omaan lukuunsa toimiva käyttäjä eikä myöskään itsenäinen välittäjä. Se neuvottelee Basellin, Clariantin, Celanesen, Vinnolitin ja Vintronin hankinnoista. [...]*. Kyseiset asiakassopimukset ovat tulosta siitä, kun Hoechst-konserni luopui entisistä jäsenyrityksistään, joiden hankintojen kannattavuus oli varmistettu näillä sopimuksilla. CPO:n sopimukset näiden asiakkaiden kanssa kestävät vain siihen asti, kunnes sen DEA:n (ja Veban) kanssa tekemät toimitussopimukset päättyvät. Lisäksi [suuri osa]* CPO:n kysynnästä toimitetaan edelleen Basellille, joka on Shellin ja BASFin yhteisyritys; jälkimmäiset ovat kumpikin tukkumarkkinoiden nettomyyjä. Basellilla on nykyisin oma eteenikrakkaamo, ja se pystyy todennäköisesti hankkimaan loput kysynnästä taloudellisesti emoyhtiöidensä kautta. Näiden seikkojen perusteella CPO on itse ilmoittanut, ettei se todennäköisesti jatka toimintaansa nykyisessä muodossaan sen jälkeen, kun sen toimitussopimukset DEA:n ja Veban kanssa ovat päättyneet.
26. Nämä kaksi toimijaa – DEA ja Veba – hoitivat siis [suuren osan]* ARG+-alueen tukkumarkkinoiden toimituksista vuonna 2000.
27. Markkinoilla Shellin katsotaan kuuluvan toiseen ryhmään. Shell omistaa Moerdijkissa Alankomaissa sijaitsevan eteenikrakkaamon, joka on yhdistetty ARG-verkkoon omalla putkella. Itse Shell väittää olevansa pelkästään eteenin netto-ostaja, koska Basellin (joka on sen ja BASFin määräysvallassa ja omistuksessa oleva yhteisyritys) kysyntä on luettava käytöksi omaan tarpeeseen. Tätä väitettä ei voida hyväksyä. Sulautuma-asetuksessa tarkoitettuna kaiken itsenäiselle taloudelliselle yksikölle kuuluvan toiminnan hoitavana yhteisyrityksenä Basell on

⁹ Vaikka DEA:lla oli vuoden 2001 alkuun asti vain vähän liiketoimintaa eteenijohdannaisten tuotantoketjun loppupäässä, koko tuotanto oli ARG-alueen tukkumarkkinoiden saatavilla. DEA:n tuotantoketjun loppupään toiminnot sijoituivat ARG-alueen ulkopuolelle Heideen/Brunsbütteliin, joten sille ei tullut eteenitoimituksia ARG-verkon kautta.

itsenäinen taloudellinen yksikkö, joka ainoastaan toimintansa alkuvaiheessa hankkii pienen osan tarvitsemastaan eteenistä emoyhtiöiltä¹⁰. Koska Basell voi ainakin keskipitkällä aikavälillä valita vapaasti eteeninhankintalähteensä, Basellin nykyistä kysyntää ei voida ottaa huomioon laskettaessa Shellin eteenin nettotasetta. Tämä arvio vastaa markkinoilla vallitsevaa käsitystä, jonka mukaan Shell on merkittävä toimija ARG+-alueen eteenin tukkumarkkinoilla. Shellin tuotantoon ARG+-alueella lisätään vielä sen tuonti ARG+-alueelle. Tämän laskentatavan perusteella Shellin markkinaosuus oli [10-20]* prosenttia vuonna 2000.

28. Tämä luku voi antaa liian vaatimattoman kuvan Shellin nykyisestä markkinapotentiaalista. Shellin Moerdijkissa sijaitsevan eteenikrakkaamon kapasiteetti kasvoi [600-700]* kt:sta [800-900]* kt:iin vuonna 2000. Krakkaamon kapasiteetin laajennus, joka ei näy vuoden 2000 markkinaosuudessa, lujittaa tulevaisuudessa Shellin markkina-asemaa ja kasvattaa sen markkinaosuutta paljon nykyistä suuremmaksi.
29. Muut toiseen ryhmään kuuluvat eteenin toimittajat ovat BASF, jonka markkinaosuus tukkumarkkinoilla on [10-20]* prosenttia, Atofina, jolla on huomattavasti pienempi noin [5-15]* prosentin markkinaosuus, sekä Exxon, jonka markkinaosuus on [5-15]* prosenttia. Exxonin osuus perustuu paljolti sen Yhdistyneessä kuningaskunnassa sijaitsevista eteenin tuotantolaitoksista ARG-alueelle tulevaan tuontiin. Loput markkinaosuudet muodostuvat eräiden muiden toimijoiden tuonnista.
30. BP kuuluu eteenin nettotaseensa perusteella kolmanteen toimittajaryhmään, sillä se käyttää koko eteenin nettotuotantonsa omaan tarpeeseen, vaikka mukaan laskettaisiin vielä BP:n huomattavat tuontimäärät vuodelta 2000. Tämä pitää paikkansa myös sen jälkeen, kun BP hankki yksinomaisen määräysvallan Erdölchemiessä huhtikuussa 2001. Erdölchemie toimittaa kuitenkin edelleen eteeniä asiakkailleen pitkäaikaisten sopimusten perusteella. Vaikka komission markkina-analyysin mukaan Erdölchemien eteenimyynti kääntynee laskuun (sen odotetaan pienenevän [...] kt:sta vuonna 2000 noin [...] kt:iin vuonna 2001) sen jälkeen, kun BP hankki siinä yksinomaisen määräysvallan, Erdölchemien myynti antaa silti BP:lle markkinakokemusta ja -tietoja myös myyjän näkökulmasta.
31. Muut kolmanteen ryhmään kuuluvat toimijat ovat DOW, DSM ja Basell, koska ne tuottavat eteeniä (nettotaseen mukaisesti) vain omaan tarpeeseen ja hankkivat lisävolyymeja markkinoilta.
32. Näiden itsekkin eteeniä valmistavien eteenin käyttäjien lisäksi markkinoilla on vapaita integroitumattomia käyttäjiä, kuten Sasol, Celanese, Solvay/Solvin, LVM, Ineos ja Borealis, jotka ovat täysin riippuvaisia kolmansien tuottajien toimituksista täyttääkseen eteenitarpeensa ARG+-alueella.

1.2 Ainoina integroitumattomina toimittajina DEA ja Veba ovat eteenimarkkinoiden tärkeimpiä hintajohtajia, joten niillä on ratkaiseva vaikutus markkinoiden toimintaan.

¹⁰ Ks. asia COMP/M.1751 – Shell/BASF/JV Project Nicole, 29.3.2001.

33. Suurin osa eteenihankinnoista perustuu toimittajien ja käyttäjien välisiin pitkäaikaissopimuksiin. Sopimustyytit jaetaan yleensä kolmeen ryhmään hinnoittelujärjestelmän mukaan.
34. Ensinnäkin suurtoimittajien pitkäaikaisissa sopimuksissaan viitataan yleensä perussopimushintaan, jota tarkistetaan myöhemmin erillisillä alennuksilla. Erilliset alennukset vahvistetaan koko sopimuskaudeksi, mutta perussopimushinnasta sopimuspuolet neuvottelevat uudestaan joka neljännesvuosi. Suureen osaan näistä sopimuksista sisältyy varalauseke, jonka mukaan viitehintana käytetään ICIS-LOR-toimialaraportissa julkaistua sopimushintaa, elleivät sopimuspuolet pääse neuvotteluissa yksimielisyyteen.
35. Toinen ryhmä ovat pienistä toimitusmääristä tehdyt sopimukset, joissa ei sovita neljännesvuosittaisista hintaneuvotteluista, vaan viitataan julkaistuun viitesopimushintaan, jota niin ikään tarkistetaan koko sopimuskaudeksi vahvistetulla erillisellä alennuksella. Tosiasiallinen maksettava hinta seuraa julkaistun viitehinnan vaihtelua automaattisesti. Tämäntyyppisten sopimusten perusteella maksettu hinta noudattaa siis ensimmäisen sopimustyytin hintaa.
36. Julkaistu viitehintaa saadaan siten, että tärkeimmät markkinatoimijat (joiden sopimus on ensiksi mainittua tyyppiä), jotka neuvottelevat vähintään noin 200 kt:n toimitusmääristä, ilmoittavat neljännesvuosittaisissa neuvotteluissa vahvistetut sopimushinnat (ilman alennuksia) ICIS-LOR:n tai CMAI:n kaltaisille julkaisuorganisaatioille. Muut toimijat, jotka niin ikään käyvät hintaneuvotteluja, joko noudattavat tätä hintaa tai poikkeavat siitä, minkä jälkeen nämäkin tiedot ilmoitetaan ja julkaistaan. Kun tietty määrä sopimuksia on tehty samalla hinnalla, se katsotaan kyseiselle vuosineljännekselle hyväksytyksi viitehinnaksi, jonka ICIS julkaisee yleisenä sopimushintana (North Western European Contract Price eli NWECP). Ellei tiettyä sopimushintaa hyväksytä laajalti, vuosineljänneksen viitehinnaksi ilmoitetaan painotettu keskiarvo. Tämän jälkeen tarkistetaan vastaavasti kaikkia muitakin kyseiseen hintaan perustuvia sopimuksia ilman eri neuvotteluja.
37. Tämän hinnoittelujärjestelmän perusteella huomattaviin tuotemääriin kohdistuva hintavaikutus ei rajoitu pelkästään yksittäiseen sopimukseen, vaan ulottuu paljon laajemmalle eteenimarkkinoiden yleiseen hintatasoon. Veba ja DEA ovat tukkumarkkinoiden tärkeimmät myyjät, joten niillä on jo toimitusmääriensäkin takia tärkeä asema edellä kuvailussa hinnoittelujärjestelmässä. Tätä asemaa korostaa erityisesti se seikka, että Veba ja DEA ovat ainoat toimittajat, jotka eivät ole integroituneet eteenin tuotantoketjun loppupään tuotteiden tuotannossa. Sen vuoksi niiden asettamien hintojen ei katsota sisältävän mitään yksipuolisia intressejä tuotantoketjun loppupään markkinoilla eikä myöskään omatarvekäyttöä koskevia näkökohtia, ja hinnat määräytyvät pelkästään eteenimarkkinoiden objektiivisten tekijöiden, kuten muun muassa syöteöljyn hinnan, tarjonnan ja kysynnän tasapainon, katekehityksen perusteella. Vaikka aikaisemmin on mainittu tässä yhteydessä muidenkin toimittajien sopimuksia, kaikki komission kyselyihin vastanneet markkinatoimijat myönsivät, että Veba ja DEA ovat asemansa vuoksi ARG-alueen eteenimarkkinoiden hinnan sopeuttajia ja varmistavat sellaisen tarjontaan/kysyntään perustuvan hintaratkaisun, joka hyväksytään laajalti markkinoilla.
38. Osapuolet kuitenkin huomauttavat, että Veban ja DEA:n asemaa hinnoittelujärjestelmässä ja niiden vaikutusta markkinoiden toimintaan on vahvasti liioiteltu seuraavista syistä: DEA:lla on toimitussopimus vain yhden asiakkaan kanssa.

Se oli toki osittain integroitunut eteenin tuotantoketjun loppupäässä huhtikuuhun 2001 asti – kuten Vebakin oli vuoteen 1998 asti – mutta tämä ei vaikuttanut näiden kahden yrityksen asemaan riippumattomina hinnan sopeuttajina. Useat muutkin toimittajat ovat aikaisemmin osallistuneet ICIS-hinnan sovitteluun, ja jopa ARG-verkon ulkopuoliset toimijat voivat vaikuttaa ICIS-hintoihin. On olemassa myös muita järjestelmiä, joilla ICIS-viitehintaa voitaisiin korvata.

39. Komissio on eri mieltä näistä väitteistä. DEA:n ainoan asiakkaan tilannetta tarkastellaan jäljempänä 123 kohdassa. DEA:n ja Veban integraatioaste tuotantoketjun loppupäässä oli aikaisemmin heikko, joten tämä ei muuttanut niiden asemaa itsenäisinä toimittajina. DEA:n tärkeimmät eteenijohdannaisten tuotantolaitokset sijaitsivat ARG+-alueen ulkopuolella, eikä DEA edes suorittanut toimituksia niille johdannaisten tuotantolaitoksille, jotka se omisti ARG+-alueella. Näin ollen sen ARG+-alueella sijaitsevan eteenin tuotantolaitoksen koko tuotanto oli suunnattu tukkumarkkinoille jopa silloin, kun se harjoitti itsekin jonkin verran tuotantoketjun loppupään liiketoimintaa. Lisäksi DEA:n aiempi eteenin omatarvetuotannon osuus oli ainoastaan [pieni osa]* kokonaistuotannosta, ja loput [...]* prosenttia toimitettiin tukkumarkkinoille, joille DEA:n toiminta pääasiassa keskittyi. Veban aiempi omatarvetuotannon osuus oli arviolta 25–50 prosenttia sen tuotannosta. Näin ollen suurin osa tuotantomäärästä oli tarkoitettu avoimille markkinoille. Lisäksi Veba luopui kaikista tuotantoketjun loppupään toiminnoistaan vuonna 1998, joten se toimii jo nyt huomattavan osan ajasta täysin itsenäisesti ja täysipainoisesti tukkumyyjänä markkinoilla.
40. Muiden tuottajien vaikutuksesta hinnoittelujärjestelmään markkinatoimijat totesivat, että viiden viime vuoden aikana neljännesvuosittainen ICIS-viitehintaa on alle kymmenessä tapauksessa perustunut joihinkin muihin kuin niihin sopimuksiin, joissa DEA ja Veba ovat (lähinnä CPO:n kautta) olleet mukana. Vaikuttaa lisäksi siltä, että ARG+-alueen ulkopuoliset toimittajat eivät kertaakaan ole asettaneet perustaa ICIS-viitehinnalle. Tämä johtuu siitä, että ARG+-alue on ainoa sellainen yritysrylväs, jossa toimii riittävä määrä eteenin tuottajia ja käyttäjiä markkinoiden vuorovaikutuksen mahdollistamiseksi, kun taas useimmilla muilla Länsi-Euroopan tuotantoalueilla on pääasiassa yksi toimittaja ja vähän putkiverkkoon kuuluvia asiakkaita, joilla ei ole mitään mahdollisuutta valita sopimuskumppaneitaan. Vaikka on olemassa muitakin hinnoittelujärjestelmiä, kuten syöteöljyn hintaan tai katetuottojärjestelmiin perustuva hinnoittelu, mikään niistä ei heijasta eteenimarkkinoiden olosuhteita yhtä tarkasti kuin ICIS-järjestelmä, minkä vuoksi on vähemmän todennäköistä, että markkinatoimijat käyttävät niitä.
41. Kolmas sopimustyyppi ovat laskentakaavan mukaiset sopimukset, joissa yleensä otetaan huomioon toimittajalle aiheutuvat kustannukset, syöteöljyn hinta, krakkaamojen suurtuotannon edut sekä johdannaistuotteiden katteet tuotantoketjun loppupäässä. Säännöllisiä hintaneuvotteluja ei ole, koska hinnat muodostetaan tietyn laskentakaavan mukaan käsiteltyjen objektiivisten tietojen perusteella. Tämän tyyppisiä sopimuksia käytetään yleensä tilanteissa, joissa yhteen konserniin aiemmin kuuluneet integroituneet tuotantolaitokset on hajotettu ja eteenin tuotantoketjun loppupäähän sijoittuva johdannaistuotteiden tuotantoyksikkö on myyty kolmannelle. Tämän tyyppisten sopimusten osuus tukkumarkkinoilla toimitetuista määristä näyttäisi olevan [vähäinen]*.

2. Yhteinen määräävä asema

42. Komissio katsoo, että ehdotetun keskittymän seurauksena ja Shellin ja DEA:n välisen liiketoimen toteutuessa nämä kaksi uutta yritystä pääsevät määräävään asemaan ARG+-alueen eteenimarkkinoilla. Aikaisemmissa tapauksissa komissio on käyttänyt seuraavia perusteita sen selvittämiseksi, onko keskittymällä yhteinen määräävä asema¹¹: (i) tarjonnan keskittyminen, (ii) tuotteen homogeenisuus, (iii) markkinaosuuksien, kustannusten ja etujen symmetrisyys, (iv) avoin hinnoittelu, (v) mahdollisuudet vastatoimenpiteisiin, (vi) markkinoille pääsyn vaikeus ja potentiaalisen kilpailun puuttuminen ja (vii) joustamaton kysyntä ilman tasapainottavaa kysyntävoimaa. Tämä luettelo ei ole kuitenkaan sitova (yhteisen määräävän aseman toteutukseksi ei siis vaadita kaikkia näitä tekijöitä) eikä tyhjentävä, vaan sen tarkoituksena on ainoastaan tarjota joitakin hyödyllisiä indikaattoreita. Näiden tekijöiden perusteella nyt käsiteltävänä olevaa tapausta voidaan arvioida seuraavasti:

2.1. Ehdotettujen sulautumisten jälkeen Shellin ja BP:n yhteinen markkinaosuus on noin [55-65]* prosenttia eikä niillä ole yhtä vahvoja kilpailijoita.

43. Näiden kahden liiketoimen ilmeisin ja tärkein kilpailuvaikutus on, että DEA ja Veba eivät enää toimi itsenäisinä kilpailijoina ja integroitumattomina toimittajina eteenin tukkumarkkinoilla. Liiketoimien seurauksena markkinarakenne muuttuu, kun tukkumarkkinoiden tärkeimmät myyjät menettävät itsenäisyytensä, ja tilannetta vaikeuttaa etenkin se, että sulautuneet yritykset eivät voi toimia DEA:n ja Veban nykyisessä asemassa eteenimarkkinoiden riippumattomina hinnan sopeuttajina ARG+-alueella eikä ARG+-alueelle jää enää ainuttakaan sellaista itsenäistä eteenin tuottajaa, jolla ei olisi intressejä tuotantoketjun loppupäässä.

44. Ehdotettujen sulautumien jälkeen eteenin myyjien markkinaosuudet ARG+-alueella olisivat seuraavat:

Eteenin myyjä	Markkinaosuus %
BP/Veba	[25-35]*
Shell/DEA	[25-35]*
BASF	[10-20]*
Exxon	[5-15]*
Atofina	[5-15]*

Taulukko 2: Markkinaosuudet sulautumisen jälkeen

45. Shellin ja BP:n yhteenlaskettu markkinaosuus olisi siis [55-65]* prosenttia (Shell/DEA [25-35]* prosenttia ja BP/Veba [25-35]* prosenttia). Jos tarkastellaan sulautuman jälkeistä skenaariota, tilanne ei merkittävästi muutu, vaikka BP:n nettokysyntää tasattaisiin Veban ylijäämällä nettolaskelman tuloksena. Tällaisen skenaarion mukaan näiden kahden yhtiön yhdistetty markkinaosuus olisi (myös siinä tapauksessa, että tukkumarkkinoiden volyymista vähennettäisiin BP:n

¹¹ Ks. esimerkiksi asia IV/M.1383 – Exxon/Mobil, 29.9.1999.

nettovaje) [55-65]* prosenttia (Shell/DEA [25-35]* prosenttia ja BP/Veba [25-35]* prosenttia). Kun nettolaskelma tehdään suoraan lyhyen aikavälin toimitusmääristä, saadaan tulokseksi hyvin varovainen arvio Bp/Veban markkina-asemasta, sillä Veban myynti markkinoilla ei suinkaan supistu välittömästi sulautuman tapahduttua, kuten kävi Erdölchemien myynnille.

46. Kahdesta liiketoimesta seuraava markkinaosuuksien kasvu johtaa niin ikään Shell/DEA:n ja BP/Veban markkinavoiman lisääntymiseen. Koska DEA:n ja Veban koko eteenituotanto on nykyisin tarkoitettu myytäväksi tukkumarkkinoilla, markkinaosuudet vastaavat yhdistyneiden Shell/DEA:n ja BP/E.ON:n markkinavoimaa tukkumarkkinoilla. Markkinavoima voi kasvaa jopa pelkkiä hankittuja markkinaosuuksia suuremmaksi, koska DEA ja Veba ovat olleet erityisen tärkeitä markkinoille riippumattomina hintajohtajina ja sellaisina eteenin tuottajina, joilla ei ole intressejä tuotantoketjun loppupäässä. Liiketoimet eivät siis aiheuttaisi pelkästään mahdollisia muutoksia markkinaosuuksia koskeviin lukuihin, vaan ne vaikuttaisivat merkittävästi koko markkinarakenteeseen.
47. Kahden uuden yrityksen eteenintuotantokapasiteetit jakautuisivat ARG+-alueella siten, että Shell/DEA:n osuus olisi [10-20]* prosenttia (kapasiteetti [1300-1500]* ktpa) ja BP/Veban noin [15-25]* prosenttia (kapasiteetti [1800-2000]* ktpa). Muiden tuottajien osuudet jakautuvat seuraavasti: BASF [10-20]* prosenttia, Atofina [5-15]* prosenttia ja Exxon [2-7]* prosenttia. Kaksi uutta yritystä olisivat siis ARG+-alueen suurimmat eteenin tuottajat.
48. Kahden uuden yrityksen lisäksi ARG+-alueelle jäisi vain kolme eteenin nettomyyjää: BASF, Atofina ja Exxon. Komission markkina-analyysin mukaan DOW ei myy eteeniä ARG+-alueella. Yhdistyneiden yritysten tapaan nämä kolme eteenin toimittajaa ovat integroituneet vertikaalisesti tuotantoketjun loppupäässä – tosin eivät välttämättä samojen tuotteiden tuotannossa – ja niillä on samanlaisia kannustimia liittyen eteenitoimituksiin sellaisille asiakkaille, joiden kanssa kaikki nämä yritykset kilpailevat eteenijohdannaisten markkinoista tuotantoketjun loppupäässä.
49. Osapuolet väittävät, että BP/E.ON:n liiketoimi ei markkinaosuutta koskevien komission laskelmien perusteella johda horisontaaliseen päällekkäisyyteen eikä siten lisää näiden kahden liikekumppanin yhdistettyä markkinavoimaa. Ensin on kuitenkin huomattava, että vaikka horisontaalista päällekkäisyyttä ei nettolukujen perusteella ole, BP harjoittaa (lähinnä Erdölchemien kautta) myyntitoimintaa markkinoilla, ja kun BP:n ja Veban myyntitoiminnat yhdistetään, tuloksena on sellainen kokonaismyynnin, joustavuuden ja markkinatuntemuksen kasvu, jolla on selvästi merkitystä kilpailun kannalta. Toiseksi liiketoimessa yhdistetään näiden kahden toimijan tuotantokapasiteetit, joista muodostuu ARG-alueen suurin eteenintuotantoyksikkö. Myös tämä lisää huomattavasti uusien yritysten voimaa eteenimarkkinoilla, joten tällä on tärkeä merkitys kilpailua koskevan arvioinnin kannalta. Jotta kummankin yrityksen kilpailuvaikutusta voitaisiin arvioida asianmukaisesti, on vielä otettava huomioon sulautumien vaikutus ARG-alueen markkinoiden toimitustilanteen kokonaisrakenteeseen. Kumpikin sulautuma johtaa eteenin tukkumarkkinoiden ainoiden riippumattomien myyjien menetykseen, kun Veba ja DEA liitetään vertikaalisesti täysin integroituneisiin kansainvälisiin yhtiöihin, joilla on vahvoja intressejä tuotantoketjun loppupään johdannaistuetemarkkinoilla. Nimenomaan tämä rakennemuutos, johon BP:n ja

Veban yhdistäminen vaikuttaa yhtä paljon, saa markkinoilla aikaan sellaisen kilpailutilanteen, joka johtaa lopulta yhteisen määräävän aseman syntymiseen.

50. Toiseksi suurin kilpailija on BASF, jonka markkinaosuus on huomattavasti pienempi ([10-20]* prosenttia vuonna 2000). BASFin ja Shellin välillä on erittäin vahva rakenteellinen yhteys Basell-yhteisyrityksen kautta, johon BASF ja Shell ovat siirtäneet kaikki polypropeeni- and polyeteenimarkkinoihin liittyvät omistusosuutensa. Basellin yhteisomistus antaa BASFille syyn olla tukematta tuotantoketjun loppupään polyeteenimarkkinoilla toimivia kilpailijoitaan edullisen hintaisilla eteenitoimituksilla (kuten jäljempänä Shelliä käsittelevässä 74 kohdassa todetaan) ja vähentää samalla sen kannustimia kilpailla ankarasti Shellin ja BP:n kanssa hinnanalennuksilla ARG+-alueen eteenimarkkinoilla. Lisäksi BASF toimii myös muilla tuotantoketjun loppupään markkinoilla, kuten eteenioksidin ja monoeteeniglykolin markkinoilla. Sen vuoksi sillä on samat syyt olla kilpailematta kyseisten kahden uuden yrityksen kanssa tuotantoketjun alkupään eteenimarkkinoilla, kuten nähdään jäljempänä tarkasteltaessa Shelliä ja BP:tä (74 kohta). On siis todennäköistä, että BASF seuraa mieluummin kahta uutta markkinajohtajaa kuin jää yksinäisen suden asemaan.
51. Lisäksi sulautuneet yritykset harjoittaisivat liiketoimintaa myös tuotantoketjun alkupäässä, kun taas BASF ei ole tuotantoketjun alkupäässä integroitunut vertikaalisesti jalostamoihin eikä se voi helposti hankkia teollisuusbensiiniä krakkaamoilleen omista lähteistä. Osapuolet väittivät, ettei tästä aiheudu ratkaisevaa kilpailuhaittaa, koska teollisuusbensiiniä on helposti saatavilla markkinoilla. Vaikka tämä voi pitää paikkansa BASFin Antwerpenissa sijaitsevien krakkaamojen hankinnoissa, vaikuttaa siltä, että Ludwigshafenin krakkaamoissa on eri tilanne. Kustannushaitta ei liity pelkästään teollisuusbensiinin välttämättömään merikuljetukseen näihin krakkaamoihin, vaan BASF on myös riippuvainen tietystä määrästä teollisuusbensiinitoimituksia, jotka kuljetetaan RMR (Rhein-Main Rohrleitungstransport) -monikäyttöputkea pitkin ARA-alueelta (Amsterdam-Rotterdam-Antwerpen) Saksaan Frankfurtin/Ludwigshafenin alueelle. [...]*. RMR-putkikuljetuksissa BASF on riippuvainen putkiyhtiön osakkaista, eli BP:stä, Vebasta ja etenkin Shellistä. Nämä tekijät heikentävät suuresti BASFin mahdollisuuksia ja kannustimia painostaa kahta sulautunutta yritystä ARG+-alueen eteenimarkkinoilla.
52. Sulautuman jälkeen Atofinan markkinaosuus tukkumarkkinoilla on [5-15]* prosenttia. Näin pienen tukkumarkkinaosuuden ja [...]* puuttumisen vuoksi Atofinalla ei ole riittävästi markkinavoimaa kasvattaakseen kilpailupainetta kahta sulautunutta yritystä vastaan, ja sen merkittävät intressit tuotantoketjun loppupäässä vähentävät sen kiinnostusta kilpailla ankarasti BP:n ja Shellin kanssa.
53. Exxonin eteenintuotantokapasiteetti rajoittuu ARG+-alueella sen 35 prosentin vähemmistöosuuteen Antwerpenissa sijaitsevassa Fina Olefins Antwerp-yhteisyrityksessä (FAO). Exxonin myynti kolmansille on paljolti riippuvaista sen tuonnista, ja sen [5-15]* prosentin markkinaosuus on paljon pienempi kuin sulautuneiden yritysten. FAO-yhteisyrityksen tuotantokapasiteetti käytettiin vuonna 2000 [suurelta osin]*, ja komission markkina-analyysissä tehtyjen havaintojen perusteella Exxon [...]*. Lisäksi sen kannustimia toimittaa eteenijohdannaisten valmistajille edullisen hintaista eteeniä heikentää se, että se harjoittaa itsekin laajaa eteenijohdannaisten tuotantoa. On siis todennäköistä, että myös Exxon seuraa

kahden markkinajohtajan strategiaa, eikä sillä ole kykyä eikä edes kannustimia tarjota riittävää kilpailuvastusta kahden liiketoimen osapuolille.

2.2. Kahdella uudella markkinajohtajalla on etuoikeusasema olennaisessa infrastruktuurissa.

2.2.1 BP/Veballa on etuoikeus ARG-verkon käyttöön ja vahva vaikutusvalta ARG-yhtiön yhtiörakenteessa.

54. ARG-verkon merkitystä ainoana kannattavana eteenin kuljetusvälineenä käsiteltiin jo edellä (16 ja 17 kohta). ARG-alueella eteeniä ei kuljeteta millään muulla välineellä. Näin ollen tuotteen saatavuus ja kilpailu niiden eri toimittajien välillä, jotka suorittavat asiakkailleen toimituksia näitä putkia pitkin, riippuu pitkälti siitä, saavatko ne käyttää putkia kilpailukykyisin ehdoin. Eteenin toimittajat sijoittuvat pääasiassa putkijärjestelmän länsi- ja itäpähän. Ellei näillä toimittajilla ole taloudellisia mahdollisuuksia kuljettaa tuotetta ARG-verkossa, niiden kyky ja kannustimet kilpailla sopimuksista koko ARG-alueella heikkenevät, mikä puolestaan rajoittaa asiakkaiden valinnanmahdollisuuksia ja kykyä saavuttaa kilpailukykyiset eteenihinnat. Tämä pätee myös tuonnin kilpailukykyyn. Kaikki tuontiterminaalit, joihin eteeniä tuodaan syvämerialuksista, sijaitsevat Pohjanmeren rannikolla. Tästä seuraa, että tuontituotteet eivät ole helposti asiakkaiden saatavilla etenkin ARG-alueen itäosissa eikä tuontia voida käyttää painostuskeinona ARG-alueen toimittajia vastaan, elleivät ARG-alueen kuljetusputket ole asiakkaiden käytettävissä huokeaan hintaan.
55. Sulautumisen jälkeen BP/Veba Oelin asemaa ARG-alueen eteenimarkkinoilla tukee sen kasvanut osakeosuus Aethylen-Rohrleitungs-Gesellschaft mbh & Co. KG:ssa (jäljempänä 'ARG-yhtiö'), joka omistaa ARG-verkon ydinputket. ARG-yhtiön osakepääoma jakautuu nykyisin seuraavasti:

Osakas	Pääomaosuus
BP (Erdölchemie ml.)	33,33 %
Veba (E.ON)	16,66 %
Degussa (E.ON)	16,66 %
Bayer	16,66 %
DSM	16,66 %

Taulukko 3: ARG:n omistusosuudet

56. BP/Veballa on ARG-yhtiön osakkaana [...]*
57. Yhdistetyn osakeosuutensa avulla BP/Veba pystyy lisäksi vaikuttamaan merkittävästi ARG-yhtiön toimintalinjoihin ja etenkin [...]*. Yhtiöjärjestyksen mukaan kaikkiin keskeisiin ratkaisuihin, kuten [...]* vaaditaan yksimielinen päätös. [Strategisiin päätöksiin]* vaaditaan [erityinen enemmistö]*.
58. Sulautuman jälkeen BP/Veballa on yksinään 50 prosentin osakeosuus, jolla se voi estää kaikki [erityisen enemmistön.]* vaativat päätökset. Tämän vuoksi se voi

rajoittaa [...]*. BP/Veba kykenee siis käyttämään huomattavaa vaikutusvaltaa [strategisiin päätöksiin]*.

59. Lisäksi on todettava, että heinäkuuhun 2001 asti yhtiössä oli kolme toimitusjohtajaa, joista yhtiön osakkaat DSM, Veba ja Erdölchemie (BP) nimittivät kukin yhden. Tilanne muuttuu virallisesti vuoden 2001 loppuun mennessä niin, että yhtiöön palkataan sen ulkopuolelta vain yksi toimitusjohtaja, jota yksittäiset osakkaat eivät nimitä suoraan. Kukin alakomitea on jo tehnyt asiasta ratkaisunsa, ja osakkaiden odotetaan sopivan uudesta toimintamallista tämän vuoden loppuun mennessä. Muutoksen täytäntöönpanon valmistelu aloitettiin heinäkuussa 2001, josta alkaen ARG-yhtiössä on ollut vain yksi virkaa toimittava toimitusjohtaja. [...]*. BP/Veba voi äänellään [vaikuttaa toimitusjohtajien nimityksiin]*.
60. Osapuolet väittävät, että BP:llä oli jo ennen BP:n ja Veban sulautumista määrävähemmistö, jolla se pystyi estämään [erityisen enemmistön]* vaativat päätökset, joten liiketoimi ei aiheuta merkittävää muutosta ARG-yhtiössä. Sulautuma muuttaa täysin BP:n intressit putkiston sekä niiden oikeuksien käyttöön, joita osakkuus putkiyhtiössä sille tuo. BP toimii nykyisin eteenin netto-ostajana ARG+-alueella, ja sillä on intressi antaa kolmansien tuottajien käyttää ARG-verkon putkia taatakseen, että eteenitoimituksia on helposti saatavilla. Se tarjosi E.ON-ryhmälle (jonka määräysvallassa olivat suurimman netto-ostajan Veban sekä Degussan osakkeet) vastuksen kaikissa E.ON:n ARG-yhtiössä edistämistä strategioissa. Toisaalta BP:kin joutui kilpailemaan yhtä vahvaa E.ON-yhtiötä vastaan, mikä sen oli otettava huomioon omissa ARG-yhtiötä koskevissa strategioissaan. Sulautuman jälkeen yhdistyneestä BP/Vebasta tulee ARG+-verkon suurin eteenin myyjä. Sen jälkeen se ei enää ole kiinnostunut tukemaan ja puolustamaan ARG-putkiyhtiössä eteenin ostajien intressejä, eli putkien antamista vapaasti toimittajien ja käyttäjien käyttöön huokealla hinnalla. BP/Veba voi käyttää yhtiöosuutensa tuomaa äänivaltaa etenkin [...]*. Lisäksi BP/Veba on ainoa osakas, joka voi äänellään estää päätöksiä, eikä sen vastapainona ole ainuttakaan yhtä vahvaa osakasta. Tämä antaa uudelle yritykselle erityisen vahvan aseman.
61. Voidaan siis päätellä, että BP/Veballa on [...]* huomattava vaikutusvalta ARG-verkkoon, joka on nykyisten eteenimarkkinoiden olennainen infrastruktuuri.
62. BP/Veban asemaa infrastruktuurissa lujittaa vielä omistusoikeus tai vaikutusvalta sivuputkiin. Veba omistaa putken, jolla tietyt [Reinin/Ruhrin alueella]* sijaitsevat eteenin käyttäjät on yhdistetty Veban Gelsenkirchenissä sijaitsevan krakkaamon kautta ARG-verkkoon¹². Toimitukset näille käyttäjille, joiden osuus tukkumarkkinoiden kokonaismyynnistä on huomattava, riippuvat kokonaan tämän putkiston käyttöoikeudesta. Koska putkistoon yhdistetyt käyttäjät eivät ole vertikaalisesti integroituneita, ne ovat täysin riippuvaisia kolmansien toimituksista avoimilla markkinoilla. Toimitukset Veban kilpailijoilta edellyttäisivät aina Veban suostumusta putken käyttöön. Tämä antaa Veballe huomattavat mahdollisuudet säädellä näiden käyttäjien toimittajavalintoja ja muiden toimittajien aiheuttamaa kilpailupainetta.

¹² Putken omistaa nykyisin yhteisyritys Ruhr Oel GmbH (ROG), jonka Veba ja venezuelalainen öljy-yhtiö PdVSA omistavat puoliksi. [...]*

2.2.2 Shell/DEA:lla on etuoikeus tuonti-infrastruktuurin käyttöön ja määräsvalta tärkeisiin putkiyhteyksiin.

63. Markkinatoimijat myönsivät, että täysin uuden toimittajan tulo ARG-alueen eteenimarkkinoille uudessa krakkaamossa on poissuljettu lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä, koska investointikustannukset ovat erittäin suuret. Lisäkapasiteettia voidaan odottaa ainoastaan nykyisiä tuotantolaitoksia vaivaavien tuotantokapeikkojen avaamisesta, mikä ei tuo markkinoille uutta riippumatonta kilpailijaa. Sen vuoksi tuonti on ainoa sellainen riippumaton eteenitoimitusten lähde, joka voisi horjuttaa nykyisten toimittajien asemaa markkinoilla. Eteeniä voidaan tuoda ARG-verkkoon ainoastaan nykyisten tuontiterminaalien kautta. Niitä voidaankin pitää pullonkauloina, joiden hallintaoikeus antaa huomattavan vaikutusvallan kilpailussa ARG+-alueen eteenimarkkinoista.
64. Shell omistaa nykyisin yhden niistä viidestä eteenin tuontiterminaalista, joista on yhteys ARG-verkkoon¹³, mikä tukee merkittävästi Shell/DEA:n vahvaa asemaa markkinoilla. Ensinnäkin Shell/DEA voi terminaalien kautta tuoda ARG-alueelle lisävolyymeja ja reagoida näin joustavasti krakkaamoseisokeista tai kysynnän vaihteluista johtuvaan tarjonnan ja kysynnän epätasapainoon. Shell/DEA voi seurata läheltä markkinoiden kehitystä, mutta pitää silti krakkaamoidensa käyttöasteen jatkuvasti korkeana, mikä on olennaisen tärkeää eteenituotannon kannattavuuden kannalta. Tämän joustavuuden ansiosta Shell/DEA voi tuoda lisävolyymeja markkinoille myös sellaisina aikoina, jolloin ARG-verkon tuotantolaitosten kapasiteetti on kokonaan käytössä.
65. Terminaalien omistajana Shell/DEA määrää myös kolmansien eteenin käyttäjien pääsystä terminaalien ja vaikuttaa sitä kautta niiden mahdollisuuksiin hankkia eteeniä kilpailukykyisistä lähteistä ARG-alueen ulkopuolelta. Kolmansien toimituksia varten tarjoamallaan kapasiteetilla ja sitä vastaavilla terminaalien käyttömaksuilla ja -ehdoilla Shell/DEA voi vaikuttaa laajalti kolmansien saatavilla oleviin tuontimääriin sekä niihin ehtoihin, joilla tällaista tuontia voidaan harjoittaa. Siten se voi ainakin tehdä tuonnista kannattamatonta asettamalla suuria terminaalien käyttömaksuja ja kapasiteettirajoituksia.
66. On väitetty, ettei terminaalien omistus merkitse, että Shell/DEA:lla olisi etuoikeusasema. Shellin terminaalit ovat vain yksi viidestä ARG-verkkoon yhdistetystä terminaalista, joten tuontikapasiteettia tarvitsevilla kolmansilla on paljon valinnanvaraa. Shellin terminaalissa on nykyisin riittävästi vapaata kapasiteettia, jota Shell ei käytä omiin tarpeisiinsa ja joka on kolmansien saatavilla kilpailukykyisin ehdoin.
67. Vaikka alueella on myös muita tuontiterminaalieja, on kuitenkin huomattava, että ne kaikki ovat eteenin tuottajien omistuksessa; toisin sanoen alueella ei ole ainuttakaan sellaista itsenäistä terminaalit ja varastointipalvelujen tarjoajaa, jolla ei olisi omia intressejä eteenin tuotannossa ja jakelussa. Näin ollen kaikilla terminaalienomistajilla on samat omiin eteenitoimintoihinsa liittyvät intressit, joita tuontikapasiteetin tarjoamisesta kolmansille kilpailijoille saatavat edut eivät ylitä. Vaikuttaa siltä, että erityisesti Exxon käyttää omaa terminaaliaan täysimittaisesti, koska se on suurin

¹³ Muut omistajat ovat Exxon, FAO (yhteisyrittäjä, josta Atofina omistaa 65 prosenttia ja Exxon 35 prosenttia), BASF ja Dow.

eteenivolyymien maahantuoja, joten kolmansien on tyydyttävä käyttämään neljää muuta terminaalia. Lisäksi on todettava, että vaikka Shell nykyisin antaakin kolmansien käyttää terminaaliaan, kyseiset eteenimäärät ovat hyvin pieniä. Kolmansien tuonti Moerdijkin terminaalin kautta oli vain [10-80]* kt vuonna 2000 (huippuvuosi ARG-verkon krakkaamoseisokkien vuoksi) ja [5-75]* kt vuonna 1999. Shellin samana ajanjaksona tuomat määrät olivat [monta]* kertaa suuremmat. Kolmansien saatavilla olevan kapasiteetin vähäisyys johtuu myös siitä, että terminaalin omistaja varaa itselleen suuren liikkumavapauden terminaalikapasiteetin käytössä omiin tarpeisiinsa, jotta se voisi hyödyntää täysimittaisesti edellä kuvailtua toimintajoustavuutta (15 kohta). Esimerkiksi vuonna 2000 Shell lisäsi omaa tuontiaan Moerdijkin kautta [suurella määrällä]*, kun sen hankintatarpeet ulkopuolelta kasvoivat Moerdijkissa sijaitsevan krakkaamon ollessa suljettuna laajennustöiden takia. Tästä voidaan päätellä, että tuontiterminaalin omistaminen on ARG-alueella sijaitsevalle eteenin tuottajalle tärkeä etu, joka lisää huomattavasti sen kilpailukykyä ARG-alueella.

68. Lisäksi Shell omistaa ARG-verkon ydinputkien, Shellin krakkaamon, Moerdijkin meriterminaalin ja lähellä Rotterdamia sijaitsevien tuotantolaitosten välisen putkiyhteyden. Rotterdamin satamaviranomainen aikoo avata putkiyhteyden Rotterdamista ARG-verkon ytimeen [...]*, mikä edistää Shell/DEA:n markkinatuntemusta ja sen vaikutusta eteenimarkkinoihin. Toisaalta Shell varmistaa tällä putkella yhteytensä Antwerpenin alueen lukuisiin eteenin käyttäjiin tarvitsematta käyttää ARG-verkon ydinputkia.

2.3 Eteeni on homogeeninen tuote, jonka tuotannossa ei ole tehty merkittäviä innovaatioita ja jonka markkinat ovat kypsät.

69. ARG-verkkoa pitkin kuljetettua eteeniä sitovat yhteiset tekniset eritelvät, minkä vuoksi toimittajien välillä ei ole laatueroja. Tuotteen tutkimuksessa ja kehittämisessä ei ole tapahtunut merkittävää edistystä 20 viime vuoden aikana.
70. Osapuolet väittävät, että eteenimarkkinat eivät ole homogeeniset, sillä vaikka itse tuote onkin homogeenista, eri sopimukset eivät sitä ole. Osapuolten mukaan sopimusten toimitusmäärissä, kestossa ja hinnoittelujärjestelmissä on merkittäviä eroja, mikä estää kaiken yhteensovitetun käyttäytymisen niiden osalta. Ensin on kuitenkin syytä panna merkille, että jakeluehdot ovat [...]* samanlaiset, koska putkisto on ainoa eteenin kuljetuskeino. Toiseksi poikkeavuudet toimitusmäärissä ja sopimuksen kestossa eivät vaikuta niin huomattavilta, että hiljaisesti sovittu koordinointi olisi poissuljettu. Sama koskee hinnoittelujärjestelmien eroja. Suurimmassa osassa eteenin toimitussopimuksista viitataan vuosineljänneksen sopimushintaan tai suoraan julkaistuun viitehintaan, josta voidaan myöntää alennus pienellä vaihteluvälillä. Hinnoittelujärjestelmien välillä voidaan havaita eroja, jotka perustuvat krakkaamoiden suurtuotannon etuihin, katetuottoon tai muihin kustannuspohjaisiin hinnoittelumenetelmiin. Näillä sopimuksilla on kuitenkin vain vähäinen merkitys ARG-tukkumarkkinoiden kokonaisuudessa. On myös todennäköistä, että tämäntyyppisten sopimusten päätyttyä tämä hinnoittelujärjestelmä, joka otettiin käyttöön hajotettaessa konserniin integroituja toimintoja, vaihdetaan jompaankumpaan muuhun sopimustyyppiin. Lisäksi on todettava, etteivät laskentakaavaan perustuvat sopimukset ole täysin erillään markkinahinnoittelusta, koska niissäkin sallitaan alennusten neuvottelu laskentakaavaan perustuvista hinnoista ja viitataan joissakin tapauksissa enimmäis-

tai vähimmäishinnaksi asetettuihin julkaistuihin hintoihin (katso lisäksi edellä 41 kohta).

71. Eteenimarkkinoita voidaan pitää kypsinä markkinoina, joiden kasvuvauhti on yhteydessä bruttokansantuotteeseen ja joiden peruskasvusuuntaus on arviolta 2,5 prosenttia.

2.4. Shellin ja BP:n markkinaosuudet, kapasiteetti ja kustannukset ovat hyvin samankaltaiset.

72. Sulautuneina BP/Veban ja Shell/DEA:n markkinaosuudet ovat hyvin samanlaiset eli noin [25-35]* prosenttia. Liiketoimien jälkeen näiden kahden kokonaisuuden yhtiörakenteet yhtenäistyvät, koska ne kumpikin ovat vertikaalisesti integroituneita tuotantoketjun alkupäässä raaka-aineiden toimituksiin ja tuotantoketjun loppupäässä eteenijohdannaisten tuotantoon. Ne ovat myös eteenin tuottajia, joilla on ARG+-alueen suurimmat krakkaamokapasiteetit. Vaikka sulautuneiden yritysten krakkaamot eivät ole samankokoisia, niiden kokonaiskapasiteetit ovat lähellä toisiaan ([1300-1500]* ja [1800-2000]* kt) ja niiden kaksi kapasiteetiltaan suurinta tuotantolaitosta on yhdistetty ARG+-verkkoon. Nämä yhtiö- ja tuotantorakenteen yhtäläisyydet merkitsevät, että myös yritysten ARG+-alueelle sijoittuvien toimintojen kustannusrakenteet ovat samankaltaiset.
73. Osapuolet väittävät, etteivät kustannukset ole symmetriset, koska krakkaamojen tuotantokustannukset vaihtelevat huomattavasti ja eri toimittajien ja asiakkaiden kuljetuskustannukset ovat erilaiset sijainnista riippuen. Vaikka kapasiteetiltaan erilaisten krakkaamojen tehokkuus ja sen tuloksena myös tuotantokustannukset voivat vaihdella, yleinen vaihteluväli on kapea. Alan konsulttien mukaan parhaiten ja huonoimmin kannattavan tuotantolaitoksen tuotantokustannusten ero voi olla enintään 25 prosenttia. [...]*. Lisäksi on otettava huomioon, että kooltaan Shell/DEA:n krakkaamot sijoittuvat mahdollisen vaihteluvälin ääripäihin (yksi [...]* kt:n krakkaamo ja kaksi suhteellisen pientä krakkaamoa, joiden kapasiteetti on [...]*), kun taas BP/Veballa on neljä samanlaista noin [...]* kt:n krakkaamoa. Koska tuotantokustannukset riippuvat paljolti krakkaamon kapasiteetista, voidaan olettaa, että kummankin yrityksen keskimääräiset kokonaistuotantokustannukset ovat yleisesti ottaen riittävän samanlaiset. Lisäksi DEA:n, BP:n ja Veban pienet krakkaamot sijaitsevat kukin samalla tuotantopaikalla, mikä mahdollistaa yhteiset mittakaavaedut raaka-aineen toimituksissa ja logistiikassa. Lopuksi on todettava, että toimittajien ja asiakkaiden välisten kuljetuskustannusten vaihtelu on hyvin yleinen piirre useimmilla markkinoilla, joilla toimitetaan fyysisiä tuotteita. Kuljetuskustannusten osalta kumpikaan kahdesta uudesta yrityksestä ei näytä olevan oleellisesti eri asemassa kuin toinen. BP/Veban etuina olevia pieniä kustannuksia ja ARG-yhtiön omistusosuuden sille tuomaa etuoikeutta putkiston käyttöön tasapainottaa se, että sulautuman jälkeen Shell/DEA:lla on tuotantolaitoksia ARG-verkon molemmissa päissä, joten sillä on tietty mahdollisuus välttää pitkän matkan kuljetuksia ARG-verkon putkia pitkin.

2.5 Kumpikin konserni on samalla tavoin vertikaalisesti integroitunut, joten niillä on samat intressit tuotantoketjun alkupään eteenimarkkinoilla.

74. Eteeni on monien tuotantoketjun loppupään tuotteiden perusraaka-aine. BP ja Shell ovat nykyisin – toisin kuin DEA ja Veba – integroituneet vertikaalisesti tuotantoketjun loppupäässä eteenijohdannaisten tuotannossa, kuten muutkin eteenin

toimittajat sulautuman jälkeen. Koska sekä Shell/DEA että BP/Veba ovat yhdistymisensä jälkeen vertikaalisesti integroituneita, niillä on samoja kannustimia eteenin myynissä eteenijohdannaisten tuottajille ja etenkin sellaisille tuotantoketjun loppupään tuottajille, joilta puuttuu kokonaan tai osittain oma eteenin saantilähde. Tällainen myynti voi kannustaa liiketoimien osapuolia korottamaan eteenin hintaa kilpailijoidensa kilpailukyvyyn heikentämiseksi eteenijohdannaisten tuotannossa. Useimmilla eteenin toimitussopimuksissa käytetyillä hinnoittelumenetelmillä on yhteys julkaistuihin viitehintoihin, joten tällainen hinnankorotus ei rajoittuisi pelkästään sulautuneiden yritysten suoriin sopimuskumppaneihin, vaan se voisi johtaa markkinahintojen yleiseen nousuun. Lisäksi yksinomaan ARG+-aluetta varten julkaistua NWECP-viitehintaa sovelletaan eteenin myynissä myös ARG+-alueen ulkopuolella. Eteenin hinnan korottaminen ARG+-alueella voi siis johtaa hintojen nousuun myös ARG+-alueen ulkopuolella.

75. Kahden sulautuneen yrityksen kannustimien samankaltaisuus ei välttämättä tarkoita, että niiden on toimittava samojen tuotantoketjun loppupään tuotteiden markkinoilla. Kannustimeksi riittää jo se, että yritykset toimivat samoilla tuotantoketjun loppupään markkinoilla kuin ne eteenin käyttäjät ja johdannaistuotteiden tuottajat, joilla on yhteys ARG+-verkkoon, ja osittain samoilla markkinoilla kuin ne asiakkaat, jotka ostavat eteeniä suoraan kyseisten kahden liiketoimen osapuolilta. Tällaisia kannustimia voidaan osoittaa etenkin (eri muodoissa olevan) polyeteenin, etyleenioksidin / sen johdannaisten sekä etanolin kohdalla.

2.5.1 Polyeteeni

76. Noin 55 prosenttia ARG+-verkossa tuotetusta eteenistä käytetään erityyppisten polyeteenien tuotantoon (noin 9 prosenttia pientiheyspolyeteenin ('LDPE'), noin 23 prosenttia lineaarisen polyeteenin ('LLDPE') ja noin 23 prosenttia suurtiheyspolyeteenin ('HDPE') tuotantoon). Länsi-Euroopassa noin 42 prosenttia LDPE:n, 34 prosenttia LLDPE:n ja 46 prosenttia HDPE:n tuotantokapasiteetista sijoittuu ARG+-alueelle. Eteenikustannukset nousevat 67 prosenttiin HDPE:n hinnasta.
77. Aikaisemmissa komission päätöksissä¹⁴ polyeteenimarkkinat on määritelty seuraavasti: (1) HDPE erikseen ja joko (2) C4 LLDPE, C6 LLDPE ja LDPE yhdessä tai (3) C4 LLDPE ja C6 LLDPE yhdessä sekä (4) LDPE erikseen. Liiketoimien osapuolten eteenitoimituksiin liittyvien kannustimien arvioimiseksi riittää, kun tehdään analyysi polyeteenin kolmesta pääryhmästä: LDPE:stä, HDPE:stä ja LLDPE:stä (joka on määritelty C4 LLDPE:ksi ja C6 LLDPE:ksi).
78. Shell toimii polyeteenimarkkinoilla yhteisyrityksensä Basellin kautta, jossa Shellillä on yhteinen määräysvalta BASFin kanssa. Basell tuottaa LDPE:tä, HDPE:tä ja LLDPE:tä, ja nämä petrokemikaalit valmistetaan osittain sen ARG-verkkoon yhdistetyissä eri tuotantolaitoksissa, joista osa sijaitsee ARG-alueen ulkopuolella pääasiassa Länsi-Euroopassa. Basellin markkinaosuudet Länsi-Euroopan polyeteenimarkkinoilla ovat LDPE:n, LLDPE:n ja HDPE:n osalta [15-25]* prosentin luokkaa.

¹⁴ Ks. asia COMP/M.1671 – DOW Chemical/Union Carbide, EYVL L 245, 14.9.2001, s 1-25.

79. Myös BP harjoittaa kaikkien kolmen polyeteenityypin tuotantoa Länsi-Euroopassa. Sen markkinaosuudet ovat LDPE:n osalta noin [5-15]* prosenttia ja LLDPE:n osalta [10-20]* prosenttia. Sen jälkeen, kun BP:n ja Solvayn Euroopassa sijaitsevien HDPE:n tuotanto- ja myyntitoimintojen äskettäinen yhdistämispäätös¹⁵ tulee voimaan, BP:n markkinaosuus (yhteisyritys mukaan luettuna) Länsi-Euroopan HDPE-markkinoilla nousee [noin kaksinkertaiseksi]*.
80. ARG+-verkkoon yhdistettyjä ja eteenin netto-ostajien ryhmään sijoittuviin tuotantoketjun loppupään polyeteenituottajiin kuuluvat etenkin Borealis (joka ei ole vertikaalisesti integroitunut eteenin tuotannossa ARG+-alueella) ja DSM (jonka on hankittava huomattava määrä eteeniä kolmansilta ARG+-verkon kautta ja jonka tuotantolaitoksiin liiketoimien osapuolet toimittavat eteeniä suoraan). Borealisin markkinaosuudet Länsi-Euroopan markkinoilla ovat LDPE:n osalta noin [10-20]* prosenttia, LLDPE:n osalta noin [2-8]* prosenttia ja HDPE:n osalta [10-20]* prosenttia. Osa näistä määristä valmistetaan Borealisin polyeteenitehtaassa, josta on putkiyhteys ARG+-verkkoon. DSM:n markkinaosuudet ovat LDPE:n, LLDPE:n sekä HDPE:n osalta [10-20]* prosenttia. Vain DSM:n Geleenissä sijaitseva tuotantolaitos on vertikaalisesti integroitunut, kun taas sen Saksassa oleva LLDPE:n ja HDPE:n tuotantolaitos hankkii huomattavia määriä eteeniä tukkumarkkinoilta. Toinen ARG+-verkkoon yhdistetty vertikaalisesti integroitumaton polyeteenin tuottaja on Polimeri, jolla on tuotantolaitos Oberhausenissa.
81. Nämä yritykset joutuisivat siis kilpailemaan suoraan Shellin ja BP:n polyeteenilaitosten kanssa ja olisivat riippuvaisia ARG+-alueelta tulevista eteenitoimituksista joko eteenin tuotantoketjun alkupäässä vertikaalisesti integroitumattomina yrityksinä tai eteenin netto-ostajina ARG+-alueella. Osa näistä tuotantoketjun loppupään kilpailijoista saa toimituksia [muun muassa sulautuman osapuolilta]*. Näillä on samat syyt olla tukematta tuotantoketjun loppupäässä toimivia suoria kilpailijoitaan toimittamalla näille edullisen hintaista eteeniä. Yhdistyneiden yritysten intressit ovat jo nyt melko samanlaiset, vaikka Shellin asema on (Basellin kautta) nykyisin hieman vahvempi kuin BP:n, kun tarkastellaan eri polyeteenien markkinoita yleisesti. Markkinaosuuksien ja rakenteen yhtäläisyyttä on vahvistanut paljolti Solvayn ja BP Chemicalsin HDPE-yhteisyritys, jonka perustamisen seurauksena Shellin ja BP:n HDPE-alan markkinaosuudet ovat lähes samansuuruiset. Solvayn ARG+-alueella sijaitsevan HDPE-tehtaan liittämistä yhteisyritykseen voidaan pitää seurauksena integraation puuttumisesta eteenin tuotantoketjun alkupään markkinoilla, jotka ovat jo nyt melko keskittyneet.
82. Liiketoimien osapuolten vahvaa asemaa näiden toimittaessa eteeniä tuotantoketjun loppupään polyeteenialalla toimiville kilpailijoille korostaa vielä BP:n ja Shellin asema lineaaristen alfaolefiinien (jäljempänä 'LAO') markkinoilla. LAO:t ovat toinen tuotantoketjun loppupään tuote, jonka tuotantoon käytetään 3 prosenttia ARG+-alueella tuotetusta eteenistä. LAO:t ovat HDPE:n valmistuksessa välttämättömiä sekapolymeereja. BP ja Shell ovat Länsi-Euroopan ainoat LAO-tuottajat, joiden markkinaosuudet olivat 30–40 prosenttia vuonna 2000, mikäli markkinat katsotaan Länsi-Euroopan laajuisiksi (lopun markkinaosuudet muodostuvat tuonnista). Vahva asema tällä alalla antaa BP:lle ja Shellille lisäedun HDPE-alan tuotantoketjun loppupäässä toimiviin kilpailijoihin verrattuna ja

¹⁵ Asia COMP/M.2299 – BP Chemicals/Solvay/HDPE JV, 29.10.2001.

vahvistaa ARG+-alueen eteenitoimituksiin liittyvien kannustimien samankaltaisuutta.

2.5.2 Etyleenioksidi ja sen johdannaiset

83. Etyleenioksidi on erittäin reaktiivinen tuotantoketjun loppupään tuote, jota valmistetaan hapettamalla eteeniä katalyyttisesti korkeassa lämpötilassa ja paineessa. Noin 15 prosenttia ARG+-alueella tuotetusta eteenistä käytetään etyleenioksidin valmistukseen, ja noin 73 prosenttia Länsi-Euroopan etyleenioksidin ja sen johdannaisten tuotantokapasiteetista on yhdistetty ARG+-verkkoon. Eteenikustannusten osuus on noin 70 prosenttia etyleenioksidien tuotantokustannuksista. BP (jonka kapasiteetti on [400-500]* kt, Erdölchemie mukaan luettuna) ja Shell (kapasiteetti [300-400]* kt) ovat BASFin (jolla ei ole toimintaa tukkumarkkinoilla) jälkeen Länsi-Euroopan suurimpia etyleenioksidin valmistajia. Etyleenioksidia käytetään lähinnä glykolin, myös monoeteeniglykolin (eteenikustannusten osuus noin 63 prosenttia tuotantokustannuksista) sekä sen sivutuotteiden dieteeniglykolin ja trieteeniglykolin valmistukseen. Muita etyleenioksidien johdannaista ovat etoksylaatit, etanoliamiinit, glykolieetterit ja akoksylaatit (eteenikustannusten osuus noin 63 prosenttia tuotantokustannuksista). Lisäksi Länsi-Euroopan tukkumarkkinat ovat etyleenioksidin myynnissä suhteellisen pienet (alle [1000]* kt) kokonaiskapasiteettiin (joka on Länsi-Euroopassa noin 2 600 kt) verrattuna.
84. Shellin ja BP:n markkinaosuudet Länsi-Euroopan etyleenioksidin tukkumarkkinoilla ovat [25-35]* prosenttia (Shell) ja [40-50]* prosenttia (BP, Erdölchemie mukaan luettuna). Seuraavana tulevat etyleenioksidin tukkumarkkinoilla toimivat kilpailijat Ineos ja Sasol, joiden markkinaosuudet ovat [5-15]* prosentin luokkaa. Kumpikin yritys valmistaa etyleenioksidia ARG+-verkkoon yhdistetyissä tuotantolaitoksissa, ja sen vuoksi ne ovat Shellin ja BP:n suoria kilpailijoita ja riippuvaisia ARG+-verkon eteenitoimituksista.
85. Shell/DEA ja BP/Veba valmistavat myös monoeteeniglykolia, joka on tärkein etyleenioksidin tuotantoketjun loppupään tuote. Komission markkina-analyysin mukaan yritysten markkinaosuudet Länsi-Euroopan monoeteeniglykolin tukkumarkkinoilla ovat noin [5-15]* prosenttia, ja ne kilpailevat suoraan Ineosin kanssa (jolla on noin [15-25]* prosentin markkinaosuus). Ineos valmistaa monoeteeniglykolia ARG+-alueella sijaitsevassa tuotantolaitoksessaan ja saa toimituksia muun muassa näiden liiketoimien osapuolilta. Dieteeniglykolin ja trieteeniglykolin tilanne on sama, koska kaikki monoeteeniglykolin tuottajat valmistavat (ja myyvät) sivutuotteina myös näitä petrokemikaaleja.
86. Komission tutkimuksen mukaan Shell ja BP toimivat muidenkin etyleenioksidijohdannaisten markkinoilla ja kilpailevat niillä ARG-verkkoon yhdistettyjen integroitumattomien eteenin käyttäjien kanssa. Esimerkiksi akoksylaattien myynnissä Shellin ja BP:n kilpailijoina ovat Ineos ja Sasol, joiden tuotantolaitoksista on putkiyhteys ARG+-verkkoon.

2.5.3 Etanoli

87. Toinen eteenin tuotantoketjun loppupään tuote on etanoli, jonka osuus ARG+-alueen eteenituotannosta on hieman pienempi kuin polyeteenien ja etyleenioksidin. BP on etanolin tuottaja, jonka osuus on noin [35-45]* prosenttia Länsi-Euroopan synteettisen etanolin markkinoista. Seuraavaksi suurin kilpailija on Sasol

(markkinaosuus noin [15-25]* prosenttia), joka valmistaa synteettistä etanolia ARG+-verkkoon liitetyssä tuotantolaitoksessaan. Rakenteellinen tilanne ja sitä vastaavat kannustimet eivät muuttuisi, vaikka maatalousetanoli sisällytettäisiin yleisiin etanolimarkkinoihin, kuten osapuolet ehdottivat. Näin ollen BP:n markkinaosuus olisi noin [10-20]* prosenttia.

2.5.4 Sama vertikaalinen integraatioaste / samat kannustimet: osapuolten väitteet, loppupäätelmät

88. Osapuolet väittivät, ettei sulautumista seuraava vertikaalinen integraatio kannusta niitä nostamaan eteenin hintoja tuotantoketjun loppupäässä toimivien kilpailijoiden vahingoksi. Osapuolten mukaan kannustimet ja kyky nostaa menestyksekkäästi kilpailijoiden kustannuksia niille välttämättömän raaka-aineen hinnankorotuksilla ovat riippuvaisia kahdesta seuraavasta tekijästä: (i) riittävästä markkinavoimasta tuotantoketjun alkupäässä ja (ii) huomattavien markkinaosuuksien siirrosta tuotantoketjun loppupään liiketoimintoihin lisäämällä tuotantoketjun loppupäässä toimivien integroitumattomien kilpailijoiden kustannuksia. Osapuolten mukaan markkinaosuuksien siirrosta tuotantoketjun loppupäähän on seurattava myös markkinavoiman saanti tai kasvu tuotantoketjun loppupään johdannaismarkkinoilla, jotta hintoja voitaisiin nostaa näillä markkinoilla. Osapuolilla ei mielestään ole merkittäviä kannustimia kilpailijoidensa kustannusten nostamiseen tuotantoketjun loppupäässä, koska siitä olisi vain vähän etua Shell/DEA:lle ja BP/Veballe. Tällaisia kannustimia ilmenee osapuolten mukaan vain tuotantoketjun loppupään markkinoilla, joilla osapuolet itsekkin toimivat, ja ne koskevat ainoastaan ARG+-alueen tukkumarkkinoille toimitettuja määriä.
89. Ensiksi on selvennettävä, että komissio ei ole analysoinut, pääsevätkö osapuolet sulautuman jälkeen määräävään asemaan tuotantoketjun loppupään markkinoilla, jolloin ne voisivat nostaa hintoja eteenijohdannaisten markkinoilla. Kyseisten kahden yrityskokonaisuuden yhteistä määräävää asemaa eteenimarkkinoilla koskevassa analyysissä nimittäin tarkastellaan, onko sulautuneilla yrityksillä (tuotantoketjun alkupään) eteenimarkkinoilla sellaisia yhteisiä kannustimia, jotka johtuisivat niiden toiminnasta eteenijohdannaisten markkinoilla. Tällaiset kannustimet eivät välttämättä edellytä, että sulautuneet yritykset voivat nostaa hintoja tuotantoketjun loppupään markkinoilla. Kannustimeksi riittää jo pelkkä mahdollisuus toteuttaa sellainen strategia, jolla heikennetään kilpailijoiden kilpailukykyä eteenijohdannaisten markkinoilla lisäämällä niiden eteenihankintakustannuksia ja kavennetaan sitä kautta niiden voittoa.
90. Toiseksi ARG+-alueen osuus on 42 prosenttia Länsi-Euroopan eteenintuotantokapasiteetista, ja suurin osa Länsi-Euroopan eteenijohdannaisten tuotantokapasiteetista sijaitsee ARG+-alueella. Niillä tuotantoketjun loppupäässä toimivilla sulautuneiden yritysten kilpailijoilla, jotka eivät ole vertikaalisesti integroituneita eteenin tuotannossa ARG+-alueella, on huomattavat markkinaosuudet eteenijohdannaisten markkinoilla. Osapuolet väittävät, että markkinaosuuksien laskennassa voidaan ottaa huomioon vain kunkin tuotantoketjun loppupään tuotteen valmistukseen käytetyn eteenin osuus tukkumarkkinoista, ei siis koko sitä eteenimäärää, joka kyseiseen tuotantoketjun loppupään tuotteeseen käytetään ARG+-alueella (omaan tarpeeseen käytetyt määrät mukaan luettuina). Tämänkin laskentamenetelmän mukaan sulautuneilla yrityksillä on samat syyt heikentää tuotantoketjun loppupäässä toimivien kilpailijoidensa kilpailukykyä. Osapuolten esittämien lukujen mukaan ARG+-alueen tukkumarkkinoilla myydystä

eteenistä käytetään [35-40]* prosenttia polyeteenien ([20-25]* prosenttia HDPE:n, [10-15]* prosenttia LDPE:n ja [5-10]* prosenttia LLDPE:n), [10-15]* prosenttia etyleenioksidin ja [0-5]* prosenttia synteettisen etanolin valmistukseen. [Yli 50]* prosenttia eteenin tukkumarkkinoiden kokonaisvolyymista käytetään tuotteiden valmistukseen sellaisilla markkinoilla, joilla osapuolilla on huomattavat markkinaosuudet, mikä on omiaan kannustamaan sulautuneita yrityksiä heikentämään niiden tuotantoketjun loppupäässä toimivien kilpailijoidensa kilpailukykyä, jotka ovat riippuvaisia eteenitoimituksista tukkumarkkinoilta. Näiden kilpailijoiden ARG+-alueella sijaitsevien tukkumarkkinoilta hankittua eteeniä käyttävien tuotantolaitosten edustamat kapasiteettiosuudet ovat niin ikään huomattavia jopa Länsi-Euroopan tasolla tarkasteltuna. Osapuolten toimittamien lukujen mukaan näiden tuotantolaitosten osuus on [5-15]* prosenttia polyetyleenien (LDPE:n, HDPE:n ja LLDPE:n) tuotantokapasiteetista, [15-20]* prosenttia etyleenioksidin tuotantokapasiteetista (etyleenioksidijohdannaisten omaan tuotantoon käytetyt määrät mukaan luettuina) ja [20-25]* prosenttia synteettisen etanolin tuotantokapasiteetista Länsi-Euroopassa (ks. edellä esitetyt kyseisten tuotteiden vastaavat markkinaosuudet Länsi-Euroopan markkinoilla 76-77 kohdassa). Näin ollen uudet yritykset ovat jopa osapuolten ehdottaman laskentamenetelmän mukaan sellaisessa asemassa, jossa tuotantoketjun loppupäässä toimivien kilpailijoiden painostaminen niiden aktiivisen kilpailukyvyyn vähentämiseksi olisi mahdollista ja toteuttamiskelpoistakin toimintaa.

91. Vaikka muiden tuotteiden, kuten eteenidikloridin tai vinyylidikloridimonomeerin (VCM) tilanne vaikuttaa erilaiselta, tämä ei muuta sitä päätelmää, että BP:llä ja Shellillä on sama vertikaalinen integraatioaste ja samat kannustimet toimituksissaan ARG+-alueella toimiville eteenin tuottajille.

(1) Voidaan siis päätellä, että Shellin ja BP:n samanlaisen vertikaalisen integraatioasteen vuoksi yhdistyneillä yrityksillä on monien tuotantoketjun loppupään eteenituotteiden kohdalla samat kannustimet ARG+-alueella suorittamisessaan eteenitoimituksissa. Osapuolten ja niiden kilpailijoiden markkinaosuuksien vertailu osoittaa uusien yritysten olevan sellaisessa asemassa, jossa kilpailupaineen kohdistaminen tuotantoketjun loppupään kilpailijoihin niiden kilpailukyvyyn heikentämiseksi ja omien markkinaosuuksien kasvattamiseksi pitkällä aikavälillä olisi uskottavaa ja toteuttamiskelpoistakin toimintaa. Lisäksi on erittäin todennäköistä, että painostuksella olisi tavoiteltu vaikutus.

2.6 Kilpailutilanne eteenijohdannaisten tuotantoketjun loppupään markkinoilla ei rajoita kyseisten yritysten mahdollisuutta toteuttaa yhteishinnoittelustrategiaa.

92. Osapuolet esittävät, että eteenin hinnan nousu ARG+-alueella on rajallinen, sillä useimpien eteenijohdannaisten markkinoiden voidaan katsoa kattavan koko Länsi-Euroopan, ja joidenkin voidaan jopa katsoa olevan maailmanlaajuisia. Näin ollen ARG+-alueeseen yhdistetyt eteenijohdannaisten tuottajat eivät voi siirtää raaka-ainekustannusten nousua asiakkaiden hintoihin, sillä ne kilpailevat sellaisten tuottajien kanssa, joiden tuotantolaitokset sijaitsevat ARG+-alueen ulkopuolella, ja etenkin Länsi-Eurooppaan suuntautuvan tuonnin kanssa. Osapuolten mielestä tämä puolestaan rajoittaa eteenin tuottajien mahdollisuutta korottaa eteenin hintaa ARG+-alueella.

93. Komission markkina-analyysin mukaan saattaa todellakin olla, että kilpailu ARG+-alueen ulkopuolella sijaitsevien tuottajien ja eteenin tuotantoketjun loppupään tuotteiden tuonnin kanssa estää joissakin markkinaoloissa eteenijohdannaisten tuottajia siirtämästä raaka-ainekustannusten nousua asiakkaiden hintoihin. Tällainen eteenin hintojen nostamisen rajoitus ei kuitenkaan muuta sulautuvien yritysten yleisiä kannustimia, sillä vaikka eteenin hintoja ei voitaisi nostaa tietyn rajan yläpuolelle, molempien sulautuvien osapuolten kannustimena olisi nostaa hintoja tähän rajaan saakka, kerätä tuotantoketjun loppupään tuottajien voitot ja vähentää niiden kykyä kilpailla omien eteenijohdannaisten tuotantoyksiköidensä kanssa.

2.7 Kahden uuden yrityksen välinen kilpailu saattaa mitätöityä, jos ne sopivat hiljaisesti sopimusten jakamisesta.

94. ARG-alueen eteenimarkkinoiden sopimustilanteen ja maantieteellisen tilanteen vuoksi kahden uuden yrityksen käytössä on selkeä ja helppo järjestelmä, jolla ne voivat hiljaisesti jakaa markkinat keskenään kahden läheisesti toisiinsa liittyvän perusteen mukaan: (i) pitkäaikaisopimusten jatkuvuus ja (ii) maantieteellinen läheisyys.
95. Suuri enemmistö eteenitoimituksista perustuu pitkäaikaisopimuksiin, paikallismyynnillä ei ole mitään merkitystä näillä markkinoilla. Kuten jäljempänä (102-105 kohdassa) on yksityiskohtaisemmin selitetty, markkinat ovat hyvin avoimet yksittäisten sopimusten osapuolien sekä sopimusten volyymien ja viitehintojen suhteen. Eteenintuotantokapasiteetti ilmoitetaan julkaisuissa, kuten CMAI:n raporteissa, volyymit ja johdannaisten tuotantolaitosten eteenin tarve tunnetaan, ja infrastruktuurin omistajat saavat myös tietää yksittäisille asiakkaille todellisuudessa toimitetut määrät.
96. Komission markkina-analyysistä ilmeni, etteivät kuljetuskustannukset ARG:n ydinalueella ole mikään vähäpätöinen tekijä. Näin ollen sopimuksia tekevät pääosin ne eteenintuottajat ja -käyttäjät, jotka sijaitsevat toistensa läheisyydessä. Läheistä suhdetta tukee usein myös toimitettavien määrien kuljettaminen yksityisten/tuottajien omistaman ARG-putkiverkon sivuputkiston kautta, millä säästetään ARG:n ydinalueen käytöstä aiheutuvissa kuljetuskustannuksissa. Tällaista asiakkaiden kanssa tehtävien toimitussopimusten jakamista tuottajien kesken sen perusteella, kuinka lähellä ostaja sijaitsee eteenin tuotantolaitosta, voidaan soveltaa myös uusiin asiakkaisiin. Sulautumien jälkeinen markkinarakente helpottaa merkittävästi tätä strategiaa. Tähän saakka Gelsenkirchenin/Kölnin alueen ostajat hankkivat eteeninsä sekä Vebalta (jolla oli krakkaamo Gelsenkirchenissä) että BP:ltä (jolla oli Erdölchemien krakkaamo Kölnissä), mutta sulautuman jälkeen BP/Veba hallitsee kokonaan näiden asiakkaiden toimituksia ja toimittaa niille osan eteenistä sulautuneen yrityksen omistamien tai sen määräysvallassa olevien putkistojen kautta. DEA toimittaa eteeniä lähinnä Wesselingin alueelle ja sellaisille tuotantolaitoksille etelämpänä Saksassa, jotka on yhdistetty sivuputkiston kautta Wesselingissä sijaitsevaan tuotantolaitokseen, ja Shellillä puolestaan on Moerdijkissa sijaitsevasta eteenikrakkaamostaan ja meriterminaalistaan helppo yhteys Rotterdamin alueen käyttökohteisiin.
97. Epäselvyyksien välttämiseksi komissio torjuu väitteen, ettei sulautuman jälkeinen tilanne mitenkään poikkeaisi nykyisin vallitsevista olosuhteista.
98. Se, että maantieteelliset syyt ja sopimusten kestoon liittyvät syyt rajoittavat jo nyt kilpailua joidenkin asiakkaiden osalta, ei kuitenkaan tarkoita, ettei tilanne voisi muuttua huonommaksi. ARG-alueella käydään tällä hetkellä jonkin verran kilpailua

sopimuksista ja myös pitkäaikaiset sopimukset vaihtavat toisinaan omistajaa. [...]*.Useat osapuolet ja kolmannet ilmoittivat kuulemistilaisuudessa ottavansa huomioon kaikki ARG-alueen toimittajat/asiakkaat eivätkä vain niitä, jotka sijaitsevat lähellä tuotantoalueitaan. Lisäksi kolmannet kuten BASF ilmoittivat merkittävän määrän sopimuksia, jotka ne olivat saaneet tai menettäneet viime vuosina. Shellin ja DEA:n tuotantolaitokset sijaitsevat todellakin ARG-alueen laidoilla. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteivät ne kilpailisi sopimuksista koko ARG-alueella sen jälkeen, kun DEA:n ja CPO:n välinen sopimus päättyy. Lisäksi tuotevaihto tarjoaa nykyään toimittajille mahdollisuuden saavuttaa kauempana olevia asiakkaita ilman, että tästä aiheutuisi huomattavan korkeita kuljetuskustannuksia. Päättyvistä ja uusista sopimuksista on siis eri puolilla ARG-aluetta edelleen melko paljon kilpailua, joka saattaisi poistua ja joka poistuisikin.

- (2) Uusista sopimuksista käytävään kilpailuun vaikuttavan sopimusten hiljaisen jakamisen lisäksi voidaan odottaa, että myös duopolin nykyisten asiakkaiden kanssa käymistä neljännesvuosittaisista sopimushintaneuvotteluista sovitaan hiljaa. Koska molempien edun mukaista on olla parantamatta tuotantoketjun loppupään kilpailijoiden mahdollisuuksia eteenin edullisen toimituksen avulla kaikki aloitteet hintojen laskemiseksi, jotta nimellisvolyymit säilyisivät mahdollisimman suurina, muuttuvat sulautuman jälkeen epätodennäköisiksi.
99. Näin ollen on todennäköistä, että markkinat jaetaan hiljaisesti edellä mainittujen järjestelmien perusteella.

2.8 Eteenimarkkinat ovat riittävän avoimet, että kaksi uutta markkinajohtajaa voi koordinoida hiljaisesti toimintaansa.

100. Osapuolet väittävät, etteivät markkinat ole riittävän avoimet. Vaikka suuri enemmistö sopimuksista sisältää viittauksen ICIS:n julkaisemaan neljännesvuosittaiseen sopimushintaan, todellisuudessa maksetut hinnat ovat salaisia, sillä perussopimushintaan myönnettäviä yksittäisiä alennuksia ei julkisteta.
101. Komission mielestä ARG+-alueen eteenimarkkinat ovat kuitenkin riittävän avoimet hiljaiseen koordinointiin ja kilpailun poistamiseen kahden uuden markkinajohtajan väliltä. Vaikka yksittäisten sopimusten tarkkoja ehtoja ei julkisteta, hintasuuntauksia ja sopimusten osapuolia koskevat tiedot ovat hyvin avoimia. Komissio pelkää lähinnä, etteivät kaksi uutta yritystä kilpailisi aktiivisesti toistensa nykyisistä asiakkaista, joiden kanssa on tehty pääasiallisesti pitkäaikaissopimuksia, vaan että ne jakaisivat markkinat sopimusten jatkuvuuden ja maantieteellisen läheisyyden perusteella. Tällaiseen markkinoiden hiljaiseen jakamiseen ei tarvita mitään yksityiskohtaista sopimustietoa tai avoimuutta. Useat kolmannet vahvistivat, että markkinoiden erittäin rajallisen toimijamäärän takia julkistetun tiedon ja yleisen markkinatuntemuksen avulla voidaan päätellä, ovatko sopimukset vaihtaneet toimittajaa ja kuka ne on saanut.
102. Sama koskee aloitteiden loppumista hintojen laskemiseksi neljännesvuosittaisissa neuvotteluissa. Hainnoista raportoivat virastot julkaisevat viitehintoja paikallismyyntiä ja pitkäaikaista myyntiä varten vähintään neljännesvuosittain ja enintään viikoittain. Hinnat heijastavat läheisesti yksittäisten neuvottelujen tuloksia, ja niitä sovelletaan suurimpaan osaan sopimuksista. Lisäksi esimerkiksi ICI-LOR raportoi viikoittaisessa markkinakatsauksessaan yksittäisistä neuvotteluista, minkä avulla kokeneet toimijat voivat – koska tukku­markkinat ovat erittäin keskittyneet ja

toimijoita on vain rajallinen määrä – tunnistaa jopa sopimuksen eri osapuolet. ICIS-LORin viimevuotisissa raporteissa julkaistiin esimerkiksi seuraavat otteet: "Tärkeä saksalainen tuottaja sopi tärkeän saksalaisen käyttäjän kanssa 705 euron hinnasta eli 20 euron korotuksesta tonnia kohti kolmannella vuosineljänneksellä.¹⁶ Sopimus koskee suurta volyymia ja sisältää tavanomaiset hinnan sopeuttajat.", "Alun perin viime viikolla saksalaisen tuottajan ja Benelux-/Välimeren maasta peräisin olevan käyttäjän välillä sovittuun toisen vuosineljänneksen 640 euron FD (vapaa toimitus) sopimushintaan kirjattiin tällä viikolla lisäalennusta", "Tänään saatiin uutinen useiden tärkeiden toimijoiden välillä Saksassa tehdystä sopimuksesta, jolla ensimmäisen vuosineljänneksen 665 euron FD hintaa lasketaan 40 miljoonalla eurolla tonnia kohti", "Saksalainen tuottaja ilmoitti tarjonneensa kaikille asiakkailleen 30 euron alennuksen tonnia kohti, mutta asiakkaat eivät olleet perjantai-iltaan mennessä vastanneet myönteisesti." Markkinatoimijat ilmoittivat, että nämä tiedot voidaan helposti tulkita siten, että niistä tunnistetaan kyseisten sopimusten osapuolet. Kun tällaista tietoa tarjotaan julkaisujen kautta kaikille markkinatoimijoille, kilpailijoiden toimet ja hintasuuntaukset ovat avoimia eteenimarkkinoilla.

103. Lisäksi on syytä panna merkille, ettei toimijoiden välinen hiljaisesti sovittu koordinointi ja kilpailun puuttuminen edellytä kaikkien sopimusten yksityiskohtien täydellistä avoimuutta. ICIS:n julkaisema tieto vaikuttaa riittävän siihen, että pystyy seuraamaan, noudattaako toinen konserni yleistä hintasuuntausta ja hiljaista sopimusta eikä kilpaile hinnan alennuksilla. Osapuolet väittävät, että jos osapuolet käyttäisivät väärin ICIS:n hinta- ja raportointijärjestelmää hinnoittelustrategioiden koordinoimiseksi ja jos sopimuspuolet katsoisivat, ettei se enää kuvasta markkinaoloja, sitä yksinkertaisesti lakattaisiin käyttämästä ja siten se lakkaisi olemasta avoimuustekijä. Suuri enemmistö sopimuksista sisältää kuitenkin viittauksen ICIS:n hintaan ja on tehty pitkäksi ajaksi. Hinnoittelun viitettä voidaan muuttaa vain sopimuksen päättyessä. Sopimuksen voimassaoloaikana ICIS:n viitteen muuttaminen on sopimusten mukaan yleensä mahdollista vain, jos ICIS lakkaa julkaisemasta viitehintoja, sitä ei voida muuttaa vain siksi, ettei hintaa pidetä enää uskottavana.

2.9. Kahdella toimijalla on riittävästi mahdollisuuksia ryhtyä vastatoimenpiteisiin.

104. Osapuolet huomauttavat, ettei kahden uuden yrityksen käytössä ole uskottavia ja tehokkaita vastatoimenpiteitä, joilla ne voisivat estää toista uutta yrityskokonaisuutta poikkeamasta hinnoittelu- tai markkinoidenjakojärjestelmästä. Eteenimarkkinoiden sopimussuhteiden pitkäaikaisen luonteen takia vastatoimenpidemahdollisuuksia ilmenee harvoin ja merkittävällä viiveellä hintapoikkeaman toteuduttua. Osapuolten mukaan ryhtymisestä vastatoimenpiteisiin aggressiivisen hinnoittelun kautta seuraisi tekijälleen huonosti kannattava tai kannattamaton pitkäaikainen sopimus, eli toimenpide olisi kohtuuttoman haitallinen suhteessa järjestelmästä poikkeavan kilpailijan oikaisusta saatavaan hyötyyn. Vastatoimenpiteen hintaa ja epäsuhtaa lisäävät vielä korkeat kuljetuskustannukset, jotka aiheutuisivat, jos vastatoimenpiteen kohteena oleva asiakas sijaitaisi kaukana.

¹⁶ Ts. kolmannelle vuosineljännekselle julkaistu sopimushinta.

105. Komission mielestä kyseessä olevilla kahdella yhdistyneellä yrityksellä on riittävästi mahdollisuuksia ryhtyä vastatoimenpiteisiin, joilla ne voivat estää toista yritystä poikkeamasta yhtenevästä käyttäytymisestä. Tämä koskee niin sopimusten hiljaisesti sovittua jakamista kuin hinnanlaskemisaloitteiden torjumista neljännesvuosittaisissa neuvotteluissa.
106. ICIS:n ja CMAI:n avoimesti julkaisemien yksityiskohtaisten hinnoittelu- ja neuvottelutietojen ansiosta markkinoiden muiden toimijoiden hinnoittelu- ja sopimustoimet ovat hyvin avoimia. Näin ollen molemmat osapuolet voivat seurata tarkasti, noudattaako toinen osapuoli aloitetta hintojen nostamiseksi, ja yleisesti katsoen edellä 95 kohdassa esitettyä duopolistista käyttäytymistä.
107. Kummallakin uudella yrityksellä on käytössään riittävän suuret volyymit, että ne voivat kilpailla toistensa asiakkaista. Shellillä on ARG-alueen kapasiteettinsa lisäksi tuontiterminaalinsa ansiosta parempi mahdollisuus tuontiin ARG-alueen ulkopuolelta. Lisäksi Shell voisi siirtää kolmansien käyttämän kapasiteetin omaan tuontiinsa. Eteenintuottajana BP on käyttänyt mieluummin muiden tuottajien tuontiterminaaleja, sillä se voi tarjota vaihtosopimuksia Antwerpenin alueen ja ARG-alueen itälaidalla sijaitsevien tuotantolaitostensa välille. Lisäksi BP aikoo kasvattaa Erdölchemien krakkaamoidensa kapasiteettia vuosina 2001 ja 2002.
108. Vaikka eteenin toimitussopimukset ovat yleensä pitkäaikaisia, voidaan yhteisestä järjestelystä poikkeamiseen reagoida välittömästi. Markkinoilla on paljon sopimuksia, joiden ehdot ovat samankaltaiset ja jotka päättyvät perättäin. Täten uusia volyymeja ja uusia toimijoita koskevien sopimusten lisäksi on jatkuvasti sopimuksia, jotka päättyvät tai jotka on neuvoteltava uudelleen, ja sinä yhteydessä toinen uusista markkinajohtajista voisi hyökätä aggressiivisesti vastatoimenpiteenä poikkeamiselle yhteisestä käyttäytymisestä.
109. Lisäksi on todettava yleisenä huomiona, ettei vastatoimenpidejärjestelmän tarpeellisuutta ja monimutkaisuutta voida analysoida ottamatta huomioon kannustimia ja mahdollisuuksia käyttäytymismallista poikkeamiseen. Vastatoimenpidejärjestelmän on oltava riittävän uskottava ja tehokas toimiakseen yksittäisen tapauksen markkinatilanteessa vastapainona nykyisille mahdollisuuksille ja kannustimille poiketa sovitusta käyttäytymisestä. Tässä tapauksessa osapuolten väite, joka liittyy sopimusten pitkäaikaisuuteen, soveltuu myös poikkeamismahdollisuuksiin. Vastatoimenpidemahdollisuuksia on yhtä paljon kuin poikkeamismahdollisuuksia, ja siten ne ovat riittävän yleisiä ja tehokkaita. Lisäksi, jos osapuolten mielestä vuorovaikutus eteenimarkkinoilla on suhteellisen hidasta ja harvinaista verrattuna muihin markkinoihin, niin sama koskee myös poikkeamismahdollisuuksia, mikä korostaa kuvatun markkinoidenjakomallin todennäköisyyttä ja pysyvyyttä. Tätä voidaan soveltaa myös hintaa koskevaan väitteeseen. Jos osapuolten mielestä vastatoimenpiteet ovat kalliita, niin järjestelystä poikkeaminen hankkimalla sopimus yhteensovitettun mallin vastaisesti on myös kallista, mikä vähentää tällaisen toiminnan todennäköisyyttä. Tämä on erityisen totta todennäköisen jatkuvuuteen ja läheisyyteen perustuvan markkinoidenjakomallin yhteydessä, jota kaksi uutta yritystä noudattaisivat. Poikkeaminen tästä mallista tarkoittaisi, että poikkeava yritys tekisi tarjouksen sopimuksesta, joka on kuulunut pitkään kilpailijalle ja jossa kilpailijalla on kilpailukykyisemmät tarjontamahdollisuudet. Täten mallista poikkeava joutuisi tekemään huomattavia investointeja voidakseen tehdä tarjouksen sopimuksesta,

jossa se on huonommassa tarjonta-asemassa, mikä taas vähentää hänen kannustimiaan tällaiseen toimintaan.

110. Vastatoimenpiteet ovat mahdollisia myös pitkäaikaisten sopimusten perussopimushinnan neljännesvuosittaisen neuvottelujen yhteydessä. Siinä vaiheessa toimittajan vaihtuminen ja yritys saada sopimus ovat mahdottomia. Kahden uuden yrityksen voimakas vaikutus julkaistuun hinnanmäärittelyjärjestelmään aiheuttaa kuitenkin sen, että vastatoimenpiteet ovat mahdollisia matalamman neljännesvuosittaisen sopimushinnan sopimisen ja julkaisemisen muodossa, mikä aiheuttaa toiselle osapuolelle merkittävän paineen seurata tätä suuntausta, sillä sen asiakkaat vetoavat matalampaan hintaan, jonka toinen osapuoli on sopinut asiakkaidensa kanssa.
111. Lisäksi BP/Veba voi käyttää vaikutusvaltaansa ARG-yrityksessä ehkäisevänä tekijänä Shell/DEA:ta vastaan. Kun BP/Veba pystyy estämään ARG-putkiston käyttöä koskevia olennaisia päätöksiä, se pystyy [...]*, mikä saattaa vahingoittaa Shell/DEA:n kilpailuasemaa. Shell käyttää tällä hetkellä aktiivisesti ARG-putkistoa, ja DEA:ta on pidettävä ARG-putkiston mahdollisena käyttäjänä, sen jälkeen kun sen sopimus CPO:n kanssa päättyy.
112. Toisaalta Shellillä on hallussaan yksi ARG-putkistoon yhdistetyistä tuontiterminaaleista. [...]*. Shell/DEA voisi siis vastata BP/Veban poikkeamiseen sovitusta käyttäytymisestä rajoittamalla terminaalinsa käyttöä ja estämällä tulevien BP:n lastien käsittelyn, mikä vaikuttaisi suoraan BP/Veban asemaan markkinoilla.
113. Tulevan duopolin käytössä on siis lukuisia vastatoimenpidemahdollisuuksia, joita voidaan käyttää yksittäin tai erilaisina yhdistelminä. On olemassa riittävästi keinoja valvoa, tukea ja rangaista poikkeamia kahden uuden yrityksen hiljaisesti sovitusta yhteisestä käyttäytymisestä.

2.10 Rajalliset tuontimahdollisuudet ja tarvittavien edellytysten hallinta asettavat pääsyyllä korkeat esteet.

114. Tuonnit eivät todennäköisesti pysty toimimaan vastapainona kahden uuden yrityksen markkina-asemalle. Krakkaamojen odottamattomat seisokit nostivat tuonnit vuonna 2000 huippulukuunsa eli noin 15 prosenttiin kokonaiskulutuksesta, kun sen osuus on yleensä noin 10 prosenttia (omatarvetuotannon ja tukkumarkkinoiden) kokonaiskysynnästä. Suuri osa tuonnista liittyy sellaisiin ARG-alueen tuottajiin ja käyttäjiin, jotka tuovat materiaalia omista ARG-alueen ulkopuolisista tuotantolaitoksistaan omaan käyttöönsä, kuten Exxon, BP ja Borealis. ARG-putkistoon tuotavan eteenin on kuljettava jonkin Pohjanmeren rannikolla sijaitsevan viiden tuontiterminaalin kautta. Se on ainoa taloudellisesti kannattava kuljetusmuoto eteenin tarjoamiseksi ARG-putkistoon yhdistetyille asiakkaille. Kaikki viisi tuontiterminaalia ovat eteenintuottajien, Shellin, BASFin, Exxonin, Atofinan (FAO:n kautta) ja DOW'n, omistuksessa. Mitään sellaisia itsenäisiä terminaali- ja varastointipalvelujen tarjoajia ei ole, jotka voisivat tarjota kapasiteettia kolmansille. Nykyisestä kokonaiskapasiteetista tarjotaan kolmansien käyttöön vain pieni osuus, ja suurin osa terminaalien kapasiteetista käytettiin omistajien omaan tuontiin. Yksittäisten terminaalien kautta tuoduista kokonaisvolyyymeista vain 10–20 prosenttia oli tarkoitettu kolmansille.
115. Ylimääräinen kapasiteetti, jota terminaalien omistajat eivät käytä omiin tarpeisiinsa, on lisäksi varattu ensisijaisesti muiden terminaalin omistajien kanssa tehtävään

tuotevaihtoon. Vaihtosopimuksilla terminaalien omistajat sallivat muiden omistajien käyttäen terminaaliaan silloin, kun niiden oma kapasiteetti ei riitä, ja saavat vuorostaan oikeuden käyttää toisen terminaalia, jos niillä itsellään ei ole riittävästi ylimääräistä kapasiteettia merkittävien tuontivolyymien käsittelyyn. [...]*. Nämä sopimukset vähentävät entisestään kolmansille tarjottavan kapasiteetin määrää.

116. Lisäksi useimpien tuontiterminaalien varastointitiloja käytetään paljolti omistajan lähellä sijaitsevien krakkaamoiden tuotannon varastointiin, ja vain osaa käytetään tuontimateriaalin varastointiin. Varastointikapasiteettia ei ilmeisesti ole lisätty rinnakkain tuotantokapasiteettien kasvun kanssa, mikä on johtanut kolmansille tuontiin tarjottavan kapasiteetin vähenemiseen. Mikään ei viittaa siihen, että terminaalikapasiteettia kasvatettaisiin merkittävästi lähitulevaisuudessa. Suuren terminaalin rakentaminen maksaisi noin 30 miljoonaa euroa, minkä lisäksi ympäristösäädökset rajoittavat lisäkapasiteetin rakentamista rannikolle.
117. Lisäksi eteenin käyttäjät, etenkin ne, jotka eivät ole vertikaalisti integroituneet eteenin tuotantoketjun alkupäässä eivätkä siksi kykene tarjoamaan tuotevaihtoa, ilmoittivat, että terminaalien omistajien kanssa tekemiensä sopimusten perusteella ne eivät voi turvata eteeninkysyntäänsä tuonnin avulla pitkällä aikavälillä. Vaikka näillä käyttäjillä olisi terminaalisopimuksia, ne eivät voi sopimussyistä ja käytännön syistä tehdä vastaavia pitkäaikaisia toimitussopimuksia. Käytännön ongelmia voi ilmetä etenkin alusten ankkuroitumisjärjestyksessä ja alusten taustojen tarkastuksessa. Sopimusten kannalta vaikuttaa olevan erittäin yleistä, että terminaalisopimukset yhdistetään terminaalin omistajan kanssa tehtävän toimitussopimuksen olemassaoloon ja keston ja että volyymit, joihin terminaalin käyttö mahdollistetaan, ovat tietyssä suhteessa terminaalin omistajan suoraan toimittamaan volyyymiin. Lisäksi sopimuksissa vahvistetaan osittain jotkin terminaalin omistajan oikeudet, joiden mukaan eteenin ostajat veloitetaan neuvottelemaan terminaalin omistajan kanssa suorasta toimituksesta terminaalin käytön sijasta. Näin ollen, vaikka tällainen käyttäjä olisi tehnyt terminaalisopimuksen, se voi käyttää terminaalia tuontiin vain tapauskohtaisesti paikallismyyntiin tarkoitettuja volyyymeja varten. Suurin osa eteenin käyttäjistä oli sitä mieltä, ettei ARG-alueelle voida tuoda merkittäviä volyyymeja eteeniä pitkällä aikavälillä. Tuontia pidetään pelkkänä puskurina ylimääräisiä paikallismyyntiin tarkoitettuja volyyymeja varten, mutta se ei ole vaihtoehto, jolla voitaisiin kattaa suuri osa peruskysynnästä.
118. Tuontia haittaavat terminaalikapasiteetin riittämättömyyden lisäksi terminaali- ja kuljetuskustannukset. Kuljetuskustannusten on arvioitu olevan eurooppalaisista lähteistä noin 15–55 euroa tonnia kohti ja Lähi-idässä sijaitsevista lähteistä jopa 150 euroa tonnia kohti. Vaikka kolmansien mukaan kuljetuskustannukset voidaan korvata osittain matalammilla ostohinnoilla, kun eteeni hankitaan alueilta, joilla raaka-aineen ja tuotannon hinnat ovat matalammat, tämä ei koske lisäkustannuksia, jotka aiheutuvat tuonnin kuljettamisesta satamasta eteenpäin. Laivauskustannuksiin on lisättävä terminaalimaksut, jotka ovat [noin 25–45 euroa tonnia kohti]*. Niiden käyttäjien osalta, jotka eivät sijaitse lähellä tuontiterminaalia, on otettava huomioon vielä ARG-putkistossa kuljettamisesta aiheutuvat kustannukset, jotka voivat ARG-putkiston kolmansien kuljetushinnaston mukaan olla pisimmiltä kuljetusmatkoilta jopa 70 euroa tonnia kohti.¹⁷ Lukuisat eteenin käyttäjät, yksi tukkumarkkinoiden

¹⁷ [...] kolmannet voivat saada [...] alennuksia näistä hinnoista. [...]*.

tärkeimmistä ostajista mukaan luettuna, pitivät kustannuksia kohtuuttomina ja katsoivat, ettei tuonti ole taloudellisesti kannattava vaihtoehto. Muiden käyttäjien mielestä tuonti ei ole paikallismyyntiin tarkoitettuja pieniä volyymeja lukuun ottamatta kannattavaa suuremmassa mittakaavassa.

119. Täten voidaan päätellä, ettei tuonti aiheuta riittävää kilpailupainetta kahdelle uudelle yritykselle.

2.11 Markkinoille ei odoteta tulevan merkittävää määrää uusia toimijoita uusien kapasiteettien rakentamisen kautta.

120. Eteenin tuotantokapasiteetin käyttöasteen arvioidaan olevan Länsi-Euroopassa noin 96 prosenttia ja ARG-alueella vielä enemmän. Näin ollen merkittäviä volyymeja, jotka aiheuttaisivat markkinoille kilpailupainetta, voitaisiin saada vain, jos lähivuosina otettaisiin käyttöön uutta kapasiteettia, joka ei menisi lisääntyneeseen omaan käyttöön vaan jota tarjottaisiin tukkumarkkinoilla. Näin ei kuitenkaan tapahdu ARG-alueella.
121. Koska investointikulut ovat erittäin korkeat, arviolta yli [500]* miljoonaa euroa taloudellisesti kannattavalle [...]* kt:n eteenikrakkaamolle, on erittäin epätodennäköistä, että uusi toimija tai nykyinen toimittaja rakentaisi ARG-putkistoon täysin uuden krakkaamon. Osapuolet ovat samaa mieltä siitä, ettei markkinoille ole lähitulevaisuudessa odotettavissa merkittävää uutta toimijaa.
122. Osapuolet kuitenkin esittävät, että nykyiset tuotantolaitokset lisäävät jatkuvasti kapasiteettiaan ja purkavat pullonkaulatekijöitään aiheuttaen markkinoille merkittävää painetta. Osapuolet väittävät, että vaikka suuri osa lisäkapasiteetista menee keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä omaan käyttöön, se rajoittaa nykyisten toimittajien markkinavoimaa eteenikapasiteetin lisäämisen ja sitä vastaavan johdannaistuotannon lisäämisen välisenä aikana.
123. Yleisesti ottaen nykyisten tuotantolaitosten pullonkaulatekijöiden purkaminen ei lisää toimittajien määrää markkinoilla eikä etenäkään tuo tukkumarkkinoille uutta, riippumatonta toimijaa. Lisäksi, kuten osapuolet ovat myöntäneet, eteenitoimitukset ovat lähinnä pitkäaikaisten sopimusten varassa. Näin ollen volyymeja, jotka ovat markkinoilla vain rajallisen ajan siihen saakka, kunnes toimittajan tuotantoketjun loppupään kulutus kasvaa vastaavalle tasolle, ei voida katsoa aiheuttavan kilpailupaineita tavallisiin pitkäaikaisiin toimitussuhteisiin.
124. Tärkein odotettavissa oleva lisäys nykyiseen kapasiteettiin on DOW'n Terneuzenin tuotantolaitoksen 600 kt:n lisäys, jonka on tarkoitus toteutua vuoden 2001 lopussa. Komission markkina-analyysin mukaan nämä uudet volyymit on tarkoitettu DOW'n omaan käyttöön tuotantoketjun loppupään johdannaistuotannossa odotetaan, että [...]*. Myös harvat muut hankkeet johtuvat kunkin yrityksen lisääntyneestä omasta tarpeesta. Tämä koskee netto-ostajien [...]* hankkeita samoin kuin tuotantonsa omaan tarpeeseen käyttävien integroituneiden tuottajien kapasiteetin kasvua [...]*. Lisäksi jälkimmäisten hankkeisiin liittyy vain pieniä volyymeja.
125. Suuri enemmistö näistä uusista volyymeista tulee – ainakin keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä – omatarvekäyttöön eikä myytäväksi tukkumarkkinoille, suunnitellut kapasiteetin lisäämiset eivät toimi vastapainona sulautuneiden yritysten yhteiselle hallitsevalle asemalle. Lisäksi eteenin kysyntää tulevat kasvattamaan useat integroitumattomien tuottajien uudet hankkeet, kuten Rotterdamin uusi

propeenioksidi-/styreenimonomeerilaitos, jota Bayer johtaa yhteisyrityksenä Lyondellin kanssa ja jonka odotetaan aloittavan toimintansa vuoden 2003 jälkimmäisellä puoliskolla.¹⁸ Näin ollen lisäkapasiteetin jäljelle jäävät volyymit menevät uusien tuotantoketjun loppupään eteenintuotantolaitosten käyttöön, eivätkä ne muuta merkittävästi markkinoiden kilpailutilannetta lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä.

2.12 Riittävän tasoittava ostovoima puuttuu.

126. ARG-putkistoon on yhdistetty useita eteenin netto-ostajia. Viiden johtavan netto-ostajan (Solvay, Borealis, Basell, Celanese ja LVM) kysyntä kattaa noin [50-60]* prosenttia koko tukkumarkkinoista. Yhteisiä ostosopimuksia on vain CPO:lla, joka neuvottelee eteenitoimituksista Celaneselle, Clariantille ja Basellille, sekä Degussalla, joka vastaa Vestolitin ja Sasolin tarpeista. Degussan sopimukset päättyvät [...]*. CPO:n sopimukset ovat seurausta siitä, kun Hoechst-konserni luopui entisistä jäsenyrityksistään, joiden hankintojen kannattavuus oli varmistettu näillä sopimuksilla. CPO:n sopimukset näiden asiakkaiden kanssa [...]*. Lisäksi lähes puolet CPO:n kysynnästä [...]*. Basellilla on nykyisin oma eteenikrakkaamo, ja se pystyy todennäköisesti hankkimaan loput kysynnästä taloudellisesti emoyhtiöidensä kautta. Näiden seikkojen perusteella CPO on itse ilmoittanut, ettei se todennäköisesti jatka toimintaansa nykyisessä muodossaan sen jälkeen, kun sen toimitussopimukset DEA:n ja Veban kanssa ovat päättyneet.
127. Osapuolet esittävät, että eteenin käyttäjien kysyntä on hyvin joustavaa, kun taas eteenin toimittajien on eteenin rajallisen varastointitilan ja korkeiden investointikustannusten aiheuttaman korkean käyttöasteen paineen takia pakko myydä volyyminsa markkinoilla. Näin ollen eteenin käyttäjät voisivat vastata hintojen nousuun vähentämällä myyntimääriään, täyttämällä johdannaissopimuksensa varastoistaan ja asettamalla eteenin tuottajille merkittäviä paineita myydä tuotetta, jota ne eivät kykene varastoimaan. Käyttäjien tilanne ei kuitenkaan vaikuta toimivan vastapainona uusien yritysten vahvalle asemalle.
128. Ensinnäkin ARG-alueen eteenikrakkaamot toimivat erittäin suurella, vähintään 97 prosentin käyttöasteella. Eteenin tuottajat eivät siis vaikuta olevan tilanteessa, jossa ne kärsisivät jo nyt matalasta kapasiteetin käyttöasteesta ja niiden olisi säilytettävä nykyiset tasot hinnalla millä hyvänsä välttyäkseen merkittävilta tappioilta. Lisäksi on myös eteenin käyttäjien edun mukaista säilyttää eteenin käsittelylaitosten käyttöaste korkeana keskimääräisten yksikkökustannusten minimoimiseksi eteenin tuottajien kanssa. Johdannaisten tuottajat vahvistivat, että niidenkin tuotantolaitokset on suunniteltu siten, että niiden kapasiteetin käyttöasteen on oltava vähintään 90 prosenttia, jotta ne olisivat kannattavia. Käyttäjät eivät näin ollen nauti tässä asiassa suuremmasta joustovarasta kuin eteenin tuottajat. Lisäksi eteenin tuottajilla on korkeiden käyttöasteiden säilyttämisen kautta tiettyä joustovaraa tuotannossa. Tuonti on yksi joustavuutta tarjoava keino, sillä sitä voidaan vähentää lyhyellä aikavälillä, jos kysyntä laskee. Toinen keino suojautua kysynnän vaihteluilta ovat määräaikaiset tuotevaihdot. Aina on jokin krakkaamo, jonka tuotanto on keskeytynyt sovittujen tai odottamattomien huoltotöiden takia.

¹⁸ Rotterdamin satamaviranomainen rakentaa parhaillaan putkiyhteyttä Rotterdamista ARG:hen Shellin Moerdijkin putkiston kautta, ks. artikkeli Investing in pipelines ACN/CMR/ECN-julkaisun Rotterdamin satamaa käsittelevä liite, syyskuu 2001, s. 21–22.

Toimittajat voisivat sopia toimittavansa eteeniä toistensa asiakkaille krakkaamojen seisokkien aikana ja perivänsä tuotteen takaisin myöhemmin samana vuonna.

129. Toiseksi tavanomaiset pitkäaikaissopimukset sallivat vain sovittujen määrien rajallisen vähentämisen. Yleensä tosiasiallisesti ostetuissa määrissä on noin [...] prosenttia vaihtelua sovittuun määrään, ja joissakin sopimuksissa sallitaan mukautukset vain poikkeustapauksissa. Eteenin käyttäjät eivät siis voi kovin hyvin vastata uusien yritysten yhteiseen hintojenkorotusstrategiaan uhkaamalla vähentää kysyntää.
130. Kolmanneksi kysynnän joustavuutta ei myöskään lisää riittävästi se, että eteeniä olisi vaikeampi varastoida kuin eteenin käyttäjien tuottamia johdannaisia. Väite perustuu oletukseen, että eteenin käyttäjät vähentäisivät tuotantoaan ja siten eteenin kysyntää toimittamalla asiakkailleen johdannaisia varastoistaan. Oletus on kuitenkin ristiriidassa joidenkin tekijöiden kanssa. Yleisesti ottaen myös johdannaisten tuottajille on kallista ja kannattamatonta pitää suurempia varastoja kuin omaan toimintaan tai johdannaisten kysynnän vaihteluihin varautumiseen on tarpeellista. Näin ollen johdannaisten tuottajille tuskin olisi kannattavaa ja taloudellista investoida erittäin suureen ylimääräiseen varastointikapasiteettiin, jotta ne voisivat vastata eteenin tuottajien mahdollisiin hinnankorotusyrityksiin (joiden toteutumista ja ajoitusta ei tiedetä). Voidakseen vastata yrityksen korottaa neuvoteltavassa sopimuksessa neljännesvuosittaista sopimushintaa, käyttäjän olisi voitava toimia kolme kuukautta varastojen varassa. Eteenin johdannaisten tuottajien varastot riittävät kuitenkin nykyään enintään kuukaudeksi. Voidakseen vastata hintojen korotukseen useita vuosia kestävästä sopimuksen neuvotteluissa johdannaisten tuottajat tarvitsisivat suurempia varastomääriä. Lisäksi on syytä tuoda esiin, etteivät johdannaisten tuottajat voi ennakoida, milloin eteenin tuottajat yrittävät korottaa hintoja. Lisäksi ne tarvitsevat varastojaan omiin toiminnallisiin tarkoituksiinsa suojautuakseen odottamattomilta muutoksilta tuotannossa tai kysynnässä. Hintojenkorotusyritys voi siis tapahtua hetkellä, jolloin johdannaisten tuottajien varastot ovat odottamattoman kysynnän kasvun tai seisokin takia vähissä. Tällaisessa tilanteessa niiden on entistäkin vaikeampi vähentää eteenin kysyntää ja johdannaisten tuotantoa. On siis todettava, että halu ja kyky vähentää pysyvästi kysyntää ovat rajallisia eivätkä näin ollen toimi vastapainona hintojenkorotusyritykselle.

2.13 Päätelmä yhteisestä määrävistä asemasta

131. Edellä esitetyn perusteella on pääteltävissä, että kaksi ehdotettua yrityskeskittymää johtaisivat siihen, että uudet yritykset, Shell/DEA ja BP/E.ON, saisivat yhteisen määrävien aseman ARG-putkiston kautta tapahtuvien eteenitoimitusten markkinoilla.

3. Sitoumukset

132. Käsiteltävänä olevan asian ja asian M.2389 – Shell/DEA osapuolet tarjosivat 28 päivänä marraskuuta 2001 joitakin sitoumuksia poistaakseen kilpailuongelmat, jotka komissio oli yksilöinyt 24 päivänä lokakuuta 2001 lähettämässään väitetiedoksiannossa. Seuraavissa kohdissa esitetään sitoumuksista yhteenveto ja arviointi.
133. Sitoumusten täydellinen teksti on tämän päätöksen liitteenä.

3.1. Shell/DEA:n antamat sitoumukset

134. Shell ja DEA sitoutuvat tarjoamaan yhdelle tai useammalle käyttäjälle mahdollisuuden käyttää Shellin Moerdijkissa Alankomaissa sijaitsevia terminaalirakenteita ja Ethyleen Pijpleiding Maatschappij BV (EPM):n Moerdijkista Lilloon (Antwerpen) kulkevaa putkistoa yhteensä 250 tuhannen metrisen tonnin eteenin kokonaisvolyymia varten vuodessa. Ehdot käyttömahdollisuuden tarjoamiselle on esitetty liitteenä olevassa eteenin terminaaliosopimuksen (Ethylene Terminalling Agreement) mallissa. Käyttömahdollisuus tarjotaan 1 päivästä tammikuuta 2003 ainakin 31 päivään joulukuuta 2012 kohtuullisin ja tasapuolisin ehdoin yhdelle tai useammalle nykyiselle tai tulevalle eteenialalla ARG+-alueella toimivalle kilpailijalle tai asiakkaalle. Kilpailijoille tai asiakkaille, jotka eivät omista ARG-putkistoon yhdistettyä terminaalia, myönnetään etuoikeus.

3.2. BP/E.ON:n antamat sitoumukset

135. BP ja E.ON sitoutuvat myymään komission hyväksymälle riippumattomalle ostajalle kaksi BP/Veba Oelin kolmesta ARG-yhtiön omistusosuudesta kaikkien näihin omistusosuuksiin liittyvien osakkeiden ja äänien kanssa. Osuuksien myyntimenettely on esitetty liitteenä olevassa sitoumusten julkisessa versiossa.
136. Välivaiheen aikana, ennen kuin ARG-yhtiön omistusosuus on myyty, osapuolet sitoutuvat olemaan käyttämättä mahdollisuuttaan estää [erityisen]* enemmistön vaatimia päätöksiä. Osapuolet sitoutuvat äänestämään kahden omistusosuutensa äänillä muiden osakkaiden yksimielisten päätösten mukaisesti kaikissa päätöksissä, jotka edellyttävät [erityistä]* enemmistöä. Niin kauan kun E.ON:lla on määräysvalta Degussassa, osapuolet sitoutuvat vielä siihen, että BP ja/tai E.ON äänestää kaikkien BP/Veba Oelin kolmen omistusosuuden äänillä muiden osakkaiden yksimielisten päätösten mukaisesti päätöksissä, jotka edellyttävät [erityistä]* enemmistöä.
137. BP/E.ON sitoutuu takaamaan [eteeniä ostavalle asiakkaalle]*, että ARG-putkiston kautta Gelsenkircheniin kuljetettu eteeni tarjotaan [kyseisen asiakkaan]* tuotantolaitoksen käyttöön, jos [...]*/ välinen toimitussopimus päättyy [...]*/ tai sen jälkeen. Tae annetaan riippumatta lähteestä, josta [kyseinen asiakas]* päättää ostaa eteenin. Se on voimassa [...]*/ ja [kyseinen asiakas]* voi uusia sen vielä [...]*/ vuoden ajanjaksoksi.

3.3. Arviointi

138. Komission mielestä merkittävin kilpailuongelma on, että kun tukkumarkkinoilta poistuu kaksi riippumatonta eteenin toimittajaa, kaksi uutta yritystä saa yhteisen määräävän aseman. ARG+-alueen infrastruktuuri, eli tuontiterminaalit ja putkisto, on ongelman kannalta olennainen kahdella tavalla. Infrastruktuurin käyttömahdollisuus ja vaikutusvalta siinä parantaa voimakkaasti kahden uuden yrityksen markkinavoimaa, sillä [...]*/. Infrastruktuuri on siis ratkaiseva tekijä kilpailuvuorovaikutuksessa tämänhetkisillä eteenimarkkinoilla, ja sen merkitys riippuu paljolti infrastruktuurin käytön avoimuudesta. Yhdessä nämä annetut sitoumukset tarjoavat ja takaavat tämän olennaisen infrastruktuurin avoimuuden.
139. Shellin tuontiterminaalin avaaminen kolmansien tuonnille aina 250 kilotonniin vuodessa parantaa huomattavasti kilpailukykyisistä ja riippumattomista lähteistä peräisin olevan eteenin saatavuutta ARG-alueen markkinoilla. Useat kolmannet ilmoittivat tuonnin tärkeimmäksi esteeksi, ettei tuontiterminaalia voi käyttää pitkällä

aikavälillä suuria määriä varten ja kilpailukykyisillä hinnoilla. Koska erittäin korkeiden investointikustannusten takia on hyvin epätodennäköistä, että markkinoille tulee lähiaikoina aivan uusi toimittaja, tuonti on ainoa tapa saada ARG+-alueen markkinoille ylimääräisiä, riippumattomia eteenin toimituksia. Sitoumuksen kattama määrä on riittävän suuri rajoittamaan huomattavasti uusien yritysten kilpailukykyä. 250 kt vastaa pienen krakkaamon, kuten DEA:n krakkaamoiden, vuotuista kapasiteettia. Jos koko määrästä tehtäisiin sopimus ja se tuotaisiin, se vastaisi uuden riippumattoman eteenintuotantolaitoksen rakentamista ARG-alueelle. Se tarkoittaisi myös nykyisten kolmansien harjoittaman tuonnin kasvamista lähes 400:lla prosentilla. Shellin ehdottamien käytön ehtojen mahdollistaa terminaalin tasapuolinen, pitkäaikainen käyttömahdollisuus kilpailukykyiseen hintaan ja antaa etuoikeus muille kuin terminaalin omistajille, sillä terminaalin omistajilla on omat tuontirakenteensa.

140. On erittäin todennäköistä, että määrä tuodaan, sillä useat kolmannet olivat kiinnostuneita pitkäaikaisesta tuonnista ja eteeniä on riittävästi tarjolla etenkin saudiarabialaisista lähteistä.
141. Tuontiterminaalin myynti kolmannelle, mikä teoriassa lakkauttaisi kokonaan Shell/DE:n määräysvallan tässä infrastruktuurirakenteessa, ei vaikuta varteenotettavalta vaihtoehdolta. Ensinnäkin on todettava, ettei terminaali ole käyttökelpoinen, ellei sitä ole yhdistetty varastointitiloihin. Itse eteenisäiliöt on integroitu krakkaamoiden tiloihin ja toimintaan. Näin ollen suurta osaa terminaalien varastoista käytetään ennalta arvaamattomissa määrin krakkaamoiden tuotannon ja kysynnän vaihteluihin.
142. Toiseksi terminaalin avoimen ja tasapuolisen käyttömahdollisuuden voisi taata vain ostaja, joka ei toimi eteenin tai eteenijohdannaisten alalla ja jolla ei siten ole mitään omia terminaaliin liittyviä liiketoiminnallisia etuja. Koska terminaalin kustannukset ovat korkeat ja terminaalitoiminnan kannattavuus edellyttää hyvää eteenialan markkinatuntemusta, on erittäin epätodennäköistä, että tällainen riippumaton ostaja löytyisi.
143. BP/Veban vaikutusvalta ARG-putkiston ydinalueella putkiston liiketoimintaa harjoittavan yrityksen omistusosuuksien ja määrävähemmistön kautta on toinen asia, joka rajoittaa infrastruktuurin avointa käyttöä ja siten kasvattaa osapuolten markkinavoimaa. Lisäksi omistusosuudet rajoittavat sellaisten toimittajien kilpailukykyä, joilla ei ole omistusosuuksia. Kahden omistusosuuden myyminen yhdistetyn BP/E.ON:n kolmesta omistusosuudesta poistaa täydellisesti konsernin ratkaisevan vaikutusvallan ARG-yhtiössä. Myynnin jälkeen BP/Veballa ei ole enää mitään etuoikeutettua määrävähemmistöä, ja sen asema heikkenee yhdenvertaiseksi muiden osakkaiden kanssa. Lisäksi uusien osakkaiden tulo ARG-yhtiöön laajentaa erilaisia intressejä, joita yrityksen osakkaat edustavat, ja takaa siten ARG:n luonteen yleisenä kuljetusyhtiönä, jossa yhdenkään toimittajan tai asiakkaan etua ei aseteta etusijalle. BP/Veban tarjoaman välivaiheen sitoumuksen pitäisi poistaa välittömästi BP:n veto-oikeus [...] koskevista olennaisista päätöksistä. Tämä heikentää BP:n aseman yhdenvertaiseksi muiden osakkaiden kanssa siihen saakka, kunnes myyntimenettely on saatettu päätökseen, ja siten se poistaa välittömästi kilpailuongelmat, joita saattaa aiheutua BP/Veban yhdistetyistä omistusosuuksista ARG-yhtiössä. Sitoumus poistaa myös E.ON-konserniin kuuluvan ja tämän liiketoimen ulkopuolelle jäävän Degussan omistusosuuteen liittyvän kilpailuongelman.

144. Sen lisäksi, että BP/Veban vahva asema infrastruktuurissa sen markkinavoimaa vahvistavana tekijänä poistuu, ARG-yhtiön uudelleenjärjestämällä yleiseksi kuljetusyhtiöksi on kaksi merkittävää seurausta, jotka parantavat huomattavasti kilpailutilannetta ARG-alueella ja siten tasapainottavat uusien yritysten markkina-asemaa. Ensinnäkin se parantaa kilpailua ARG-alueen nykyisten toimittajien välillä. Putkiston avoimen käyttömahdollisuuden kilpailukykyiseen hintaan pitäisi mahdollistaa nykyisten toimittajien aktiivinen kilpailu asiakkaista koko ARG-alueella, lisätä asiakkaiden valintamahdollisuuksia toimittajien välillä ja estää kahta uutta yritystä jakamasta asiakkaita edellä (95 kohdassa) esitettyjen perusteiden mukaan. Toinen yhtä tärkeä seuraus on, että Shellin sitoumus avata tuonti-infrastruktuuri voi lisätä kilpailukykyä vain, jos varmistetaan, että riippumattomista lähteistä saatavat ylimääräiset volyymit voidaan kuljettaa edullisesti kohteisiin kaikkialla ARG-alueella aina sen itäisimpään reunaan saakka.
145. BP/Veban sitoumus tarjota [Reinin/Ruhrin alueella]* sijaitseville eteenin käyttäjille (eli tällä hetkellä [...])* mahdollisuus käyttää ARG-yhtiön toimituksia, poistaa BP/Veban hallinnassa olevassa infrastruktuurissa jäljellä olevan pullonkaulan. Se tekee täysin mahdottomaksi sen, ettei BP/Veba joutuisi kilpailemaan muiden ARG-alueen toimittajien kanssa näistä asiakkaista. BP/Veba ei pysty enää sulkemaan näitä asiakkaita ARG-putkiston ulkopuolelle kieltämällä niitä käyttämästä sen omistuksessa olevaa putkistoa, joka yhdistää ne ARG-putkistoon. Tämä mahdollistaa tasavertaisen kilpailun myös näille ostajille ja poistaa yhden välineen, joka helpottaisi kahden uuden yrityksen välistä markkinoiden jakamista hiljaisin sopimuksin. Tulevan duopolin muodostavien yritysten hallinnassa ei ole muita ARG+-yhteysputkistoja, joilla ne voisivat evätä eteenin käyttäjiltä kilpailukykyiset toimitukset ARG-alueella.

3.4 Päätelmä

146. Päätelmänä todetaan, että osapuolten tarjoamat sitoumukset yhdessä arvioituina poistavat yhden osapuolten markkinavoiman tärkeimmistä perusteista. Ne mahdollistavat riittävät kilpailupaineet, jotka (i) tasapainottavat uusien yritysten markkina-asemaa, (ii) vievät niiltä mahdollisuuden olla kilpailematta aktiivisesti markkinoilla ja (iii) estävät niitä jakamasta markkinoita hiljaisin sopimuksin. Näin ollen on pääteltävissä, ettei ARG+-verkkoon liittyville eteenimarkkinoille muodostu yhteistä määräävää asemaa ja että väitetiedoksiannossa esitetyt kilpailuongelmat poistuvat.

VII. EHDOT JA VELVOITTEET

147. Sulautuma-asetuksen 8 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan ensimmäisen lauseen mukaan komissio voi liittää päätökseensä ehtoja ja velvoitteita, joilla pyritään varmistamaan, että asianomaiset yritykset noudattavat sitoumuksia, jotka ne ovat antaneet komissiolle keskittymän saattamiseksi yhteismarkkinoille soveltuvaksi.
148. Markkinoiden rakenteen muuttamiseksi toteutettavat toimenpiteet ovat ehtoja, kun taas tavoitellun tuloksen aikaansaamisen edellyttämät täytäntöönpanon vaiheet ovat yleensä osapuolille asetettuja velvoitteita. Jos ehtoa ei täytetä, komission päätös keskittymän julistamiseksi yhteismarkkinoille soveltuvaksi lakkaa olemasta voimassa ja jos keskittymään osallistuvat yritykset rikkovat niille asetettua velvoitetta, komissio voi peruuttaa tekemänsä hyväksymispäätöksen sulautuma-asetuksen 8 artiklan 5 kohdan b alakohdan mukaisesti. Osapuolille voidaan myös

määrätä sulautuma-asetuksen 14 artiklan 2 kohdan a alakohdan nojalla sakko tai 15 artiklan 2 kohdan a alakohdan nojalla uhkasakko¹⁹.

149. Edellä esitetyistä syistä tämä päätös edellyttää, että osapuolet noudattavat täysin sitoumustaan luopua omistusosuuksistaan Aethylenrohrleitungsgesellschaft mbH & Co. KG:ssä sekä välivaiheen sitoumusta äänestää kolmesta omistusosuudestaan kahden äänillä samaa kuin muut osakkaat liitteessä I olevan 1, 2, 3, 8, 9 ja 30 kohdan mukaisesti, koska nämä toimenpiteet aiheuttavat markkinoilla rakennemuutoksen. Sama pätee liitteessä II olevassa 1 ja 2 kohdassa esitettyyn sitoumukseen, joka koskee [Reinin/Ruhrin alueella sijaitsevan]* putken käyttöoikeutta. Osapuolet veloitetaan noudattamaan myös liitteessä I olevassa 4–7 ja 10–29 kohdassa ja liitteessä II olevassa 3 kohdassa mainittujen sitoumusten muita osia, jotka koskevat menettelyjä, koska näiden toimenpiteiden tarkoituksena on panna markkinoiden rakennemuutos täytäntöön.

VIII. PÄÄTELMÄ

150. Edellä esitetyistä syistä ja edellyttäen, että osapuolten antamia sitoumuksia noudatetaan täysimääräisesti, päätelmänä on todettava, ettei ehdotettu keskittymä luo tai vahvista määräävää asemaa, joka häittäisi merkittävästi tehokasta kilpailua yhteismarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla. Keskittymä on siten julistettava yhteismarkkinoille soveltuvaksi sulautuma-asetuksen 8 artiklan 2 kohdan nojalla ja ETA-sopimukseen soveltuvaksi tämän 57 artiklan nojalla edellyttäen, että osapuolet noudattavat täysin liitteessä esitettyjä sitoumuksia.

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Julistetaan ilmoitettu keskittymä, jolla BP ja E.ON hankkisivat sulautuma-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisen yhteisen määräysvallan Vebassa yhteismarkkinoille ja ETA-sopimukseen soveltuvaksi.

¹⁹ Ks. komission tiedonanto neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 ja komission asetuksen (EY) N:o 447/98 mukaan hyväksyttävistä korjaustoimenpiteistä.

2 artikla

Tämän päätöksen 1 artiklan täytäntöönpano edellyttää, että liitteessä I olevassa 1, 2, 3, 8, 9 ja 30 kohdassa sekä liitteessä II olevassa 1 ja 2 kohdassa asetettuja ehtoja noudatetaan täysimääräisesti.

3 artikla

Tämän päätöksen 1 artiklan täytäntöönpano edellyttää, että liitteessä I olevassa 4–7 ja 10–29 kohdassa sekä liitteessä II olevassa 3 kohdassa asetettuja velvoitteita noudatetaan täysimääräisesti.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu seuraaville:

BP plc
Britannic House
1 Finsbury Circus
London EC2M 7BA
Yhdistynyt kuningaskunta

E.ON Aktiengesellschaft
Beningsenplatz 1
D-40474 Düsseldorf
Saksa

Tehty Brysselissä

Komission puolesta

Mario MONTI
Komission jäsen

LIITE 1

Ehtojen ja velvoitteiden, joihin 2 ja 3 artiklassa viitataan, alkuperäinen teksti on nähtävissä kokonaisuudessaan seuraavassa komission www-sivustossa:

http://europa.eu.int/comm/competition/index_en.html